

MINTYS KURIANT MODERNIĄ LIETUVOS VALSTYBĘ

Bronius Nainys

Lietuvos nepriklausomybę atgavę, tikėjomės ir su ja ateinančios tautos gyvenimo gerovės. Juk ne tik savų ministrų ir generolų, bet ir kitų laisvo gyvenimo privalumų gėidėme. Tačiau greitai pajutome, kad gyvenimas suka kita linkme. Keitėme valdžias: dešiniąsias kairiosiomis, kairiąsias vėl dešiniomis, bet gyvenimas negerėjo. Sovietinio palikimo atsikratyti norėdami, sukome į Vakarus. Prezidentu išsirinkome išeivį. Šis stengėsi iš paskutiniųjų, pats rikiavo pareigūnus, net ministrą pirmininką pašalino. Tačiau į gerą pusę niekas nesikeitė. Pagaliau į talką pasiūkė naują politiką, kvietė žmones už ją balsuoti, laimėjęs, kūrė lyg ir savo vyriausybę, tik ir vėl nieko gero. Vyriausybė erzeliuojasi, trupa, o prezidentas, minėdamas trejų metų darbo sukaktuves, į savo "tėviškę" atgabenti ir mums parodyti galėjo tik nuotraukas - kiek kartų jis užsienyje už tėvynę nusifotografavo. Lietuva susirūpinusi dairosi naujo kelio, vienos partijos bando glaustis ir vienytis, kitų suvažiavimai triukšmingi, net revoliucijomis padvelkia. Daug rašoma, kalbama apie naujas programas, naujas kryptis, santvarkas. Apie tai mašto ir išeivija. Esu ir aš trigraši pridėjęs. Kai kuriuos samprotavimus skelbiau išeivijos spaudoje, kalbose, įvairiai suraizgytas mintis siunčiau į Lietuvą - dešiniams, centristams, bet vėl gi - nė kokio atgarsio. Tačiau, sutelkęs jas į krūvą, siūlau Dirvos skaitytojams susipažinti, taip pat ir atsiliepti. Jeigu ir nieko neišeis, tai būsim apie tai bent viešai pamąstę, pasvarstę, pakalbėję.

Pirmiausia - valstybės pagrindas

"Lietuvos valstybė yra nepriklausoma demokratinė respublika. Lietuvos valstybę kuria tauta. Suverenitetas priklauso tautai," - skelbia Lietuvos Konstitucija.

Sąvoka labai tiksliai aptarta, nes ir 1918 metais, ir per visą nacių bei bolševikų okupacijos laikotarpį lietuvių tauta dėl valstybės kentėjo, kovojo, daug aukų sudėjo ir pagaliau

laimėjo. Todėl ir Konstitucijoje minimas suverenitetas priklauso ne kam kitam, bet lietuvių tautai. Taigi Lietuva - tautinė valstybė, turinti sudaryti sąlygas nepriklausomybę išsikovojusiais lietuvių tautai vystytis, puoselėti savo kalbą, kultūrą, papročius, tradicijas, prigimtį, būdą. Lietuviškos visuomenės ugdymo atrama - tautinis auklėjimas, priemonė - mokykla. Mintis, puoselėta mūsų tautos budintojų, didžiųjų lietuvių žadintojų - dr. Jono Basanavičiaus, dr. Vinco Kudirkos, Stepono Kairio, Maironio, Vaižganto, Antano Smetonos, kun. Mykolo Krupavičiaus ir daugelio kitų. Okupacijos laikotarpiu ginta sukilėlių, partizanų, tausota politinių kalinių, pogrindininkų, tremtinių. Lietuvių tautos išlikimui ir gerovei turi būti griežtai atsiriota nuo tautybę naikinančio kosmopolitizmo ir ypač nuo bet kokių nacionalistinių bei fašistinių tendencijų. Visi piliečiai prieš Lietuvos įstatymus lygūs, bet Lietuvos valstybės aukščiausias suverenas yra lietuvių tauta ir ji negali būti valstybės pavergta. Valstybė turi tarnauti tautai, o ne atvirksčiai.

Valstybės sąranga

Reikia tik apgailėti, kad ir po vienuolikos Lietuvos nepriklausomybės metų, netikusi okupanto įvesta valstybės sąranga tebėra nepakeista. Jos pertvarkymas - būtinas. Pirmiausia bent trečdaliu turi būti sumažinta biurokratija. Jeigu taip užsispyrusiai nenorima grįžti į prieškarinę apskričių ir valsčių sistemą, galima palikti dabartinius rajonus ir seniūnijas, gražinant prieškarinius pavadinimus. Apskritis, valsčius - gražūs, tikrovę atitinkantys, lietuviški pavadinimai, kodėl jų nevertoti? Dabartinių apskričių tikrai nereikia. Per gausios ir dabartinių rajonų tarybos. Paveikiausios būtų 7-9 asmenų. Nereikia nė tokių gausių miestų tarybų, bent per pusę sumažintos būtų daug našesnės. Centro sąjungos siūlytas 9-10 ministerijų planas logiškas ir sveikintinas. Aštuonioliktųjų metų nepriklausomai Lietuvai užteko 78-83 Seimo narių,

kokiu pagrindu dabar prireikė 141? Ar neužtektų 85? Dešimt metų patirtis parodė, kad dabartinė seimo, prezidento, vyriausybės sistema neveikia, neretai pavirsdama net pirštų badymosi žaidynėmis. Ją reikia keisti: prezidentas (kartu ir premjeras), seimas ir teismas. Panašiai kaip Amerikoje. Arba kaip Vokietijoje, kur prezidentas - tik "karalius". Tada įstatymų leidėjas - Seimas, jų vykdytojas - premjeras, prižiūrėtojas - teismas. Seimo nariui - tik vienos pareigos. Girdėti, kad pusė (ar daugiau) dabartinių Seimo narių turi dar antras tarnybas, valstybines ar savivaldybines pareigas. Taip negali būti. Seimo narys negali būti nė ministras. Seimas - nei patogi atgaivos buveinė, nei valdiška pelninga verslovė, bet tarnyba tautai. Be to - nė kokių privilegijų: automobilis savas, butas apmokamas. Valdiškas transportas tik darbo valandomis, tik tarnybos reikalams, joku būdu ne asmeniškams.

Kiekvienai ministerijai, departamentui ar kitai įstaigai sudaroma tiksli organizacinė sąranga pagal jos paskirtį, kiekvienai paskirčiai-kaip galima tikslesnis pareigūdarbų aptarimas. Pareigybės paskirstomos į kategorijas su griežtai nustatytais atlyginimų ribomis (žemiausia, tarpinės pakopos, aukščiausia) Valstybės tarnautojams pagal kategorijas nustatomi etatai. Atlyginimai - tik pagal juos. Nė kokių premijų ar priedų. Taip pat jokių "įšeitinių" apmokėjimų. Visi tarnautojai turi dirbti gerai. Blogai dirbantis - atleidžiamas. Pakėlimai pagal iš anksto nustatytas kategorijas (ar etatus), atsižvelgiant į tarnautojo sugebėjimus, tinkamumą aukštesnėms pareigoms. Per daug atostogų. Mėnuo gali būti duodamas tik po 15 (ar 20) metų tarnybos. Pirmas penkmetis - po 2 savaites, dešimtmetis - po 3 savaites.

Žodžių - turi būti paruošta smulki valstybės administracijos schema, pagal modernių vakarų valstybių modelius, lanksti, nuolat peržiūrima, tobulinama, taisoma, nes be klaidų tokio darbo iš karto niekas nepadarys. Iš tikrųjų, tai turėjo būti padaryta dar pir-



Lietuvos Respublikos ambasada Washingtone.

J. Urbonio nuotr.

maisiais nepriklausomybės metais, ir didelis apsileidimas buvo į tai nekreipti dėmesio.

Rinkimai

Panaikinti partijų sąrašus. Balsuoti tik už asmenis. Į savivaldybių, miestų tarybas ir seimą kandidatuoti gali tik atitinkamų vietovių ar rajonų nuolatiniai gyventojai. Kandidatus siūlo tik vietovių gyventojai, bet ne Vilniaus "didieji". Nesuprantu, kaip nuolat Vilniuje gyvenantis seimūnas gali atstovauti, sakykim, Pakruojo ar kokiam nors kitam rajonui. Nelogiška, kai rajone balsuotojų pasitikėjimo negavęs kandidatas į Seimą patenka per partiją. Kas tada tikrina jo darbą? Kam jis atsakingas? Kokią įtaką turi rinkėjai jo sprendimams? Dabartiniai pavyzdžiai rodo, kad daugeliui seimūnų viską diktuoja į sąrašą įrašęs partijos pirmininkas. Neklausysi - per kitus rinkimus atsirasi sąrašo pabaigoje ir į Seimą nebe pateksi. Kandidatams parinkti siūlyčiau amerikietiška modelį-iš apačios.

Mokesčiai, teismai, policija

Visiškai susmekusi sistema. Keistina iš pagrindų. Yra įvairių modelių. Mokesčiams rinkčiausi amerikietiška, gerokai ją supaprastinus, policiją kurčiau arčiau vokiško modelio, teismų - nežinau, bet joku būdu ne amerikietiška modelį. Archaiškas, 16-to šimtmečio anglų. Dėl Lietuvos dabartinių teismų veiklos tiesiog siaubas ima. Aukščiausias policijos, teismų absurdo pavyzdys - alaus bačkutės istorija Pakruojuje, kur naminis alus gaminamas ir vartojamas šimtais metų, o šiandien to alaus bačkutę įsigijęs žmogus teismo nubastas kalėjimu dvejiems metams. Taip pat Šiauliuose nuteisiamas žmogus už veidrodžio pavogimą šiame mieste tą pačią dieną, kai jis gyveno ir dirbo Čikagoje. O koks absurdiškas teismo sprendimas Adamkaus atveju. Pagal tokį sprendimą, ir mes, visi kiti Čikagos apylinkėse gyve-

Nukelta į 4 p.



Rusijos karys atiduoda pagarbą V. Adamkui.

LIETUVOS IR RUSIJOS VADOVAI PASIRAŠĖ BENDRĄ PAREIŠKIMĄ

Maskva, kovo 30 d. (ELTA). Rusijoje su oficialiu vizitu viešintis Lietuvos Prezidentas Valdas Adamkus ir Rusijos Federacijos Prezidentas Vladimir Putin pasirašė bendrą pareiškimą.

Pasak Prezidento spaudos tarnybos, bendrame pareiškime, pasirašytame po vadovų susitikimo, V. Adamkus ir V. Putin sveikina "pastarųjų metų dvišalių santykių vystymo pozityvias tendencijas ir gerą Rusijos ir Lietuvos kaimynišką bendradarbiavimą".

Dokumente skatinama "visais lygiais" aktyvinti dvišalių santykių dialogą bei plačiau konsultuotis tarptautinės politikos srityje. Pripažįstant kiekvienos valstybės teisę rinktis savo saugumo užti-

krinimo kelius, raginama to nedaryti "kitų valstybių saugumo sąskaita". Dokumente taip pat atkreipiamas dėmesys į aktualiausių Karaliaučiaus srities problemų - judėjimo laisvės, pervežimų, tranzito, karinio tranzito ir kt. - sprendimo būtinybę. Rusija taip pat žada dėti visas pastangas, kad būtų užbaigtas sienos sutarčių ratifikavimo procesas.

Kovo 29 d. vykusiose delegacijų derybose daug dėmesio skirta valstybių ekonominio bendradarbiavimo klausimams. V. Adamkus mano, kad Rusijos ir Lietuvos santykiai žengė didelį žingsnį į priekį. "Tai labai svarbu tiek dvišaliams ryšiams, tiek tarptautinei padėčiai apskritai", - pasakė jis prasidedant deryboms, kuriose

dalyvavo dviejų šalių delegacijos.

Abi šalys rimtai žiūri į tarpusavio derybas. Tai, pasak Rusijos naujienų agentūros ITAR-TASS pranešimo, įrodo ir gausios Lietuvos delegacijos atvykimas. Tokio aukšto lygio kontaktai palaikomi tada, kai iš tiesų siekiama plėtoti visapusišką bendradarbiavimą, konstatavo V. Putin.

Be ekonominės sferos, RF prezidentas užsiminė apie Rusijos ir Lietuvos sąveiką tvarkant svarbiausius tarptautinius reikalus. V. Putin pareiškė esąs įsitikinęs, kad šis vizitas ne tik bus gerai įvertintas dviejų šalių visuomenės, bet ir sudarys reikiamą pagrindą tolesnei santykių plėtrai visose srityse.

RUSIJOS PREZIDENTAS SIŪLO TRIŠALIAS DERYBAS

Rusijos prezidentas Vladimir Putin pasiūlė trišalių derybų "Lietuva-Rusija-Europos Sąjunga" formata, sprendžiant su Lietuvos įstojimu į ES susijusias problemas. Tai jis pranešė penktadienį spaudos konferencijoje po susitikimo su Maskvoje viešintčiu Lietuvos prezidentu Valdu Adamkumi. "Dabar ekspertų lygyje siūloma pirmiausia pradėti derybas ir jas baigti tarp Rusijos ir ES, ir tik po to į šį procesą įtraukti ir Lietuvą. Mūsų nuomone, tai nėra teisingas požiūris ir derybose Lietuva turi dalyvauti nuo pat pradžių", - kalbėjo V. Putin.

V. Putin pirmasis iš politikų viešai iškėlė trišalių derybų pasiūlymą, nors šio derybų formato būtinybė jau senokai minima Rusijos ir Lietuvos užsienio reikalų ministerijų korespondencijoje. Jis pridūrė, kad Rusija nemato jokių problemų, kurios kliudytų

spresti jai rūpimus klausimus, atsižvelgiant į Lietuvos narystę ES. "Rusija sveikina Europos plėtrą ir kartu mano, kad turi būti garantuoti ekonominiai interesai visų suinteresuotų šalių, įskaitant ir naujųjų narių". Jo teigimu, yra klausimų, kurios reikia spręsti prieš Lietuvai įstojant į ES, tačiau jų nesukonkretino.

V. Putin pažymėjo, kad tiek dvišaliai prezidentų, tiek abiejų valstybių delegacijų susitikimai vyko konstruktyviai ir draugiškai.

"Gyvybiškai svarbiose srityse tarp mūsų šalių yra kur kas daugiau bendrų pozicijų, nei nesutarimų", - kalbėjo Rusijos prezidentas. Pasak jo, daugiausia dėmesio buvo skirta ekonominiams santykiams ir ekonominio pobūdžio problemoms.

"Mes pripažįstame, kad šioje srityje yra labai daug neišnaudotų galimybių ir potencialo, nepaisant to, kad per

pastaruosius metus buvo padaryta didelė pažanga", - sakė Rusijos prezidentas. Jo nuomone, demokratiškas rusakalbių gyventojų pilietybės klausimo sprendimas sudaro labai geras sąlygas dvišalių santykių plėtrai visose srityse. Apie 8 proc. Lietuvos gyventojų yra rusakalbiai. Praėjusio dešimtmečio pradžioje po nepriklausomybės atkūrimo Lietuvos pilietybė buvo suteikta visiems pageidaujantiems gyventojams.

V. Putin informavo, kad drauge su V. Adamkumi sutiko globoti poeto ir diplomato Jurgio Baltrušaičio vardu pavadintą fondą, kuriam iš Lietuvos vadovaus labai gerai Rusijoje žinomas aktorius Donatas Banionis. Fondas įkurtas Lietuvos iniciatyva ir V. Putin išreiškė apgailėtavimą, kad Rusija nieko nepasiūlė. Fondas rengs kultūrinius renginius, mainus, parodas Lietuvoje ir Rusijoje.

Tai jau ketvirtasis fondas, kurį drauge su kitu šalių prezidentais globoja V. Adamkus. Jau veikia bendri fondai su Lenkijos, Ukrainos ir Baltarusijos vadovais.

Lietuvos ir Rusijos delegacijų, žurnalistų akivaizdoje V. Adamkus pakvietė V. Putin apsilankyti Lietuvoje, o šis kvietimą "mielai" priėmė. V. Putin sakė, kad Vilniuje lankėsi kelis kartus. "Žinoma, tai buvo labai seniai. Vilnius labai gražus miestas ir su malonumu atvažiuočiau dar kartą", - pabrėžė Rusijos prezidentas.

Lietuvai pasiūlius surengti abiejų šalių premjerų susitikimą, V. Putinas palankiai įvertino šią galimybę.

V. Adamkaus vizitas Maskvoje jau yra antrasis Lietuvos prezidento oficialus vizitas

Rusijoje. 1997 metu spalį ten viešėjo tuometinis prezidentas Algirdas Brazauskas. Rusijos prezidento vizitas per visą 10 metų santykių laikotarpį neįvyko nė karto.

Kai kurių apžvalgininkų nuomone, V. Adamkui Maskvoje buvo parodytas didžiausias dėmesys. Kaip skelbta, pusvalandžiu užtruko vieną valandą turėjęs trukti dvišalis prezidentų susitikimas, ilgiau nei numatyta posėdžiavo ir šalių delegacijos.

V. Adamkaus ir jo žmonos garbei V. Putin surengė iškilmingus pietus.

Rusijos žurnalistai sakė BNS, kad V. Adamkaus priėmimas Rusijos prezidentūroje vyko tuo pačiu iškilmingumo lygiu, kaip ir neseniai Maskvoje viešėjusio Irano prezidento.

RUSAI SURENGĖ PROVOKACIJĄ

V. Adamkaus vizito Maskvoje pradžia neapsiėjo be akibrokšto.

Į konferenciją "Lietuva ir Rusija: praėjusios, dabarties ir XXI amžiaus perspektyvos" atvyko Lietuvos policijos ieškomas ketveriems metams kalėjimo nuteistas nuo teisingumo vykdymo į Rusiją pabėgęs 1991 metų Sausio 13-osios perversmininkas Stanislavas Mickevičius.

Išgirdę Seimo nario liberalo A. Medalinsko pareiškimą, kad jis negalės sėdėti prie vieno stalo su S. Mickevičiumi, renginio organizatoriai atsakė, kad šį policijos ieškomą asmenį delegavo Valsybės Dūmos Agrarinis komitetas.

Tuomet Lietuvos delegacija perėjo į kitą salę, palikdama Sausio 13-osios žudynių organizatorių vieną.

Nors tai ir sukėlė Rusijos parlamentarų protestus, paskaitoje, kurią pavakare šioje konferencijoje skaitė V. Adamkus, S. Mickevičiaus jau nebebuvo.

Lietuvos vadovas susirinkusiems tvirtino, kad jis supranta dalies Rusijos žmonių baimę dėl prasidėjusios NATO plėtros, nes jie anksčiau girdėjo tik propagandą, kad NATO yra agresyvus blokas: "Bet dėl šios plėtros niekas nepralaimės. Lietuva bus NATO narė, bet ši narystė nėra prieš ką nors nukreipta, be to, tikiu, kad ateityje ir Rusija ateis į NATO".

RUSIJOS PREZIDENTO PAREIŠKIMAS

Maskva, kovo 30 d. (ELTA). Lietuva - tradicinė Rusijos partnerė, ir jau seniai pribrendo būtinybė apsvaistyti Lietuvą ir Rusiją dominančius klausimus. Tokiais žodžiais penktadienį Rusijos Federacijos prezidentas Vladimir Putin pradėjo derybas su Lietuvos Prezidentu Valdu Adamkumi.

Rusijos valstybės vadovas pažymėjo, jog dviejų šalių bendradarbiavime esama daug teigiamų momentų, pavyzdžiui, prekių apyvarta pastaraisiais metais išaugo dvigu-

bai. Rusija, pasakė jis, palankiai vertina tą faktą, jog Lietuvos vadovybė sudarė rusakalbiams gyventojams lengvesnes sąlygas Lietuvos pilietybei gauti.

Savo ruožtu V. Adamkus pažymėjo, jog yra daug gero dviejų šalių bendradarbiavimo pavyzdžių, kurie atveria pozityvias perspektyvas. Esamos problemos, konkrečiai - kultūros, politikos sferoje, prekių mainų srityje, gali ir turi būti sprendžiamos politinėmis priemonėmis, dialogu, pareiškė jis. Lietuvos Prezidentas

padėkojo V. Putinui už šiltą priėmimą. Pasak V. Adamkaus, ši nuoširdumą jis pajuto jau išvakarėse, kai tik atvyko į Maskvą oficialaus vizito.

Pasak Rusijos naujienų agentūros ITAR-TASS, po derybų siaurame rate, kuriose Rusijai taip pat atstovauja užsienio reikalų ministras Igoris Ivanovas ir Kremliaus administracijos vadovo pavaduotojas Sergejus Prichodka, įvyks derybos, kuriose dalyvaus ir dviejų šalių delegacijos.

LIETUVIŲ TAUTINĖS MINTIES LAIKRAŠTIS

DIRVA

TEL. (216) 531-8150

FAX. (216) 531-8428

E-mail: dirva@ix.netcom.com

P.O. BOX 19191 CLEVELAND, OHIO 44119-0191
19807 CHEROKEE AVENUE • CLEVELAND, OHIO • 44119

THE LITHUANIAN NATIONAL NEWSPAPER

EDITOR: EDITORIAL BOARD

DIRVA (UPS 157-580)

Postmaster: Send address changes to DIRVA
19807 Cherokee Ave. Cleveland, OH. 44119-0191

Periodicals postage paid at Cleveland, Ohio and additional mailing offices. Published weekly by American Lithuanian Press & Radio Assn. VILTIS, INC. - Subscription per year - \$35.00, first class - \$58. Single copy - 70 cents. Air mail overseas - \$110.00.

Prenumerata metams - \$35.00, pusei metų - \$20.00, pirma klase - \$58. Oro paštu į užsienį metams - \$110.00. Atskiro numerio kaina - 70 centų. Straipsniai, pasirašyti pavarde, inicialais ar slapyvardžiu ne visada išreiškia redakcijos nuomonę. Nespausdinti straipsniai gražinami, tik autoriui prašant. Už skelbimų turinį redakcija neatsako. Nepasirašytų rašinių nespausdiname.

AMERIKOS LIETUVIŲ TARYBA SKUBIAI PRAŠO PASIRAŠYTI PETICIJĄ JAV PREZIDENTUI

Pirmieji kiekvienų metų trys mėnesiai mūsų tautai liks visada atmintini - Sausio 13-oji savo kruvinuotu sėkmadieniu Vilniuje, Vasario 16-oji Nepriklausomybės paskelbimu, Kovo 11-oji tos Nepriklausomybės atstatymu.

Šiuo metu verta prisiminti ir prieš trejus metus Washingtonė įvykusį svarbų įvykį, kai 1998 m. Sausio 16 d. Baltijos valstybių - Lietuvos, Latvijos, Estijos ir Jungtinių Amerikos Valstijų prezidentai, stebint pasaulio žurnalistams, pasirašė Partnerystės chartą Baltųjų rūmų salėje.

Tuo metu kai kas manė, jog tai mažos reikšmės įvykis. Tačiau šiandien aišku, kad tai buvo svarbus keturių valstybių prezidentų dokumento, pavadinto Partnerystės charta, pasirašymas. Tuo buvo pradėtas naujas Lietuvos ir kitų dviejų Baltijos valstybių bendradarbiavimo su Jungtinėmis Amerikos Valstijomis metas, kuris labai sėkmingai įvairiomis formomis tęsiamas ir šiandien. Charta užtikrina sąlygas, kuriomis Lietuva, Latvija ir Estija galės jungtis į Europos ir Transatlantines politines, ekonomines ir saugumo institucijas, įskaitant ir NATO sąjungą. Tą dieną JAV pažadą išreiškė prezidentas Bill Clinton pasirašęs chartą, sakdamas: "NATO durys yra ir bus atviros kiekvienai partnerei, o Amerika yra pasirūžusi sudaryti sąlygas, kuriomis Estija, Latvija ir Lietuva vieną dieną įžengs pro tas duris".

Per trejus Partnerystės chartos dvasioje metus JAV parodė didelį dėmesį Baltijos valstybėms įvairiais būdais bei visokeriopais ryšiais siekiant demokratijos ir politinio pastovumo. Lietuva ir JAV jau turėjo nemaža pasitarimų ekonominiams ir saugumo klausimais. Šiandien artėjama prie pačio pagrindinio tikslo - įsijungimo į NATO valstybių sąjungą. Bet kad tai įvyktų, reikia kad už tai pasisakytų visos tai sąjungai priklausančios valstybės.

Šiame krašte svarbų politinį vaidmenį atliko Amerikos Lietuvių Taryba, pradėjusi savo veiklą, kai 1940 metais birželio 15 dieną Sovietų Rusija brutaliai jėga okupavo Lietuvą. Amerikos lietuviai labai greitai sujungė visas jėgas į vieną bendrinę organizaciją ALT-bą ir visą savo energiją nukreipė į JAV politinius veiksmus, nuolat prašydama pagalbos Lietuvai ir jos laisvės bylą palaikydama gyva JAV vyriausybėse ir Kongrese. Amerikos Lietuvių Tarybos žygiai pas prezidentus, senatorius, kongresmanus ir įtakingus politikus iki šių dienų sudaro nenutrūkstamą grandinę plataus Tarybos darbo, kuris tęsiamas šiandien ir bus tęsiamas rytoj. Ir šiandien ALT vėl kreipiasi į mus labai svarbiu reikalu, kad JAV prezidentas pasisakytų už Baltijos valstybių priėmimą į NATO. Taryba paruošė peticiją, kurią mes visi turime pasirašyti nedelsdami. Ji bus įteikta Prezidentui birželio mėnesį Washingtonė.

VR

STRASBŪRO TEISME REKORDINIS SKUNDAS

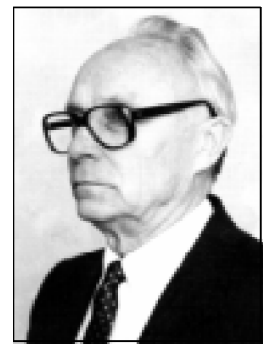
Kieno tas skundas yra? Tai lietuvių ūkininkų skundas. Būtų gera, kad paštas tokio Strasbūro nesurastų. Nes nei žemėlapiuose, nei atlasuose tokio miesto nerandu. Tarptautinis paštas turėtų lietuvius išmokyti, kad ne jie nustato, o prancūzai ar vokiečiai, kaip jų miestų vardai turėtų būti rašomi! Turėtų ant voko užrašyti, kad tokio miesto nėra! Prieš karą taip išmokino, kad yra Klaipėda ir Kaunas, o ne Memel ir Kowno.

Per dažnai spaudoje randame apie įvairius skundus rašomus iš Lietuvos. Savi-valdybės skundė vyriausybę. Pravieniškių įnamiai, ir tie pasiskundė. Skundžiasi biurokratai, kad jie buvo neteisėtai atleisti. Arba, kad po atleidimo "išeitinių" pinigų negavo. Manychiau, jeigu už blogą pareigų atlikimą yra atleistas, tai tokiam jokie išmokėjimai nepriklauso. Iš to "vargano" išdo, kuriame nėra pinigų "Čiurlionio" galerijos stogui tvarkyti, arba mokyklų stogams ir langams. O "tranų" išeitinėms po 120,000 ir 150,000 litų suranda. Teko skaityti, kad tokią "išeiginę" pasiėmę, toje pačioje ministerijoje neblogesni ar net geresni darbą gauna. O našlaičiams tai pinigų nėra! O kam tų pinigų reikia? Jeigu išėivija yra!

Dabar dar trumpai, apie tą

minėtą ūkininkų skundą. Jis turėtų į rekordų knygą patekti. Nes, kaip Lietuvos rytas rašo, kad šis paketas su visais parašais sveria apie 5 kilogramus. Bet tokiais rekordais nereikėtų didžiulotis. Nes Lietuva Vakaruose jau žinoma, kaip vagių ir nusikaltėlių kraštas. Tad nebereikia, kad būtų ir skundikų kraštas. O tokį titulą yra ir praeityje turėjusi. Prieš Pirmąjį pasaulinį karą. Iš visos Europinės Rusijos imperijos dalies. Kaulo gubernija pasižymėjo didžiausiu bylų skaičiumi.

Nereikėtų skundų policinėmis priemonėmis uždrausti. Reikalui esant, turėtų būti galimybė pasiskųsti. Bet negalima savo kraštą tarptautinei organizacijai dėl kiekvienos smulkmenos su ne visuomet rimtais skundais skundinėti. Policinės priemonės yra blogybė. Bet visuomenėje turėtų būti sudaryta viešoji nuomonė, kuri į skundikus neigiamai žiūrėtų. Nes skundikai irgi yra blogybė. Lietuva tokius kaimynus turėdama, negali užsimerkus gyventi. Spaudoje buvo rašyta apie tai, kaip būtų pasipriešinta. Bet tie planai yra labai nerealiūs. Tokius planus okupantas turėdamas, ar apie juos žinodamas, pasipriešinimą pačioje užuomazgoje užgniauš! Ypač padedant tiems, kurie turi palinkimą skundams.



Juozas Žygas

Manychiau, kad stribų eilėse buvo daug tokių, kurie kitiems pavydėjo. O vėliau, kai šautuvus į rankas gavo. Tai ir patys savo sprendimus vykdė! Prieš tokią blogybę reikia kovoti. O kovos būdų yra daug ir visokių. Pirmiausia, manychiau, kad tokius reikia izoliuoti. Jeigu keliems ar būreliui savo tarpe besikalbant prie tokių skundikas prieina - tai visiems reikia nutilti. Taip, kad jis matytų, jog žmonės jo vengia, nes žmogus yra socialus tvarinys. Ir jam vienatvė yra sunkiai pakeliama. Joks okupantas negalės krašto pilnai kontroliuoti, jeigu neturės kolaborantų ir skundikų. Birželio 23 d. sukilimo metu, jeigu buvo skundikai pagauti, tai jie gavo gerą pamoką. Todėl vokiečių okupacijos metu buvo galima gyventi, nepaisant visų mobilizacijų ir įvairių raginimų ir grasinimų. Tai asmeniškai žinau. Nes be reikiamų dokumentų ir grasinimų išgyvenau nuo 1941 m. lapkričio iki pasitraukimo 1944 m. liepos mėn. 10 dienas! Nors mane visos mobilizacijos lietė.

KVIEČIAME Į SKUBIĄ AKCIJĄ UŽ LIETUVOS ĮSTOJIMĄ Į NATO

Telkiant paramą Lietuvai ir kitoms Baltijos valstybėms ir siekiant įstoti į NATO yra paruoštas peticijos tekstas JAV prezidentui. Peticija teigia, kad NATO praplėtimas ir Lietuvos įjungimas yra naudingas Amerikos interesams. Parašai bus renkami per ateinančius du mėnesius. Planuojama akciją baigti birželio mėnesį ir peticiją įteikti JAV prezidentui būsimo vizito Baltuosiuose rūmuose metu. Peticijos formas galite įsigyti **ALT o būstinėje, 6500 S. Pulaski Rd. Chicago, IL 60629; Tel: 773-735-6677, El. paštas: ALTcenter@aol.com arba ALT o interneto tinklalapyje: www.ALTCenter.com.** Pavieniai asmenys ir visos organizacijos kviečiamos jungtis į šią akciją.

**Americans for NATO Enlargement
The President of the United States
The White House
Washington, D.C. 20500**

1. Since it has been established that the enlargement of NATO is in the interest of the United States in securing peace and stability; and
2. Since the United States has consistently supported the enlargement of NATO as a national policy and has supported the quest of the aspiring nations that have signed a joint resolution in Vilnius May 2000 to that effect;
3. Therefore, we now urge you, Mr. President, to activate the above stated policy of these United States and invite such aspiring nations to NATO membership and that the Baltic nations of Estonia, Latvia, and Lithuania be included in such invitation at the NATO summit in 2002.

Name	Address

Return to:
**Lithuanian American Council
6500 South Pulaski, Chicago, IL 60629**

VYSK. VALANČIAUS “NORĖČIAU IR NUMIRĘS BŪTI JUMS NAUDINGAS”

Kazio Sajos straipsnis apie vysk. Motiejų Valančių š.m. vasario 17 d. DRAUGO šeštadieniniame priede paskatino mintį vyskupo asmenybę perkelti į vėlesnius laikus ir ją panaudoti šių laikų mūsų revizionistų istorikų skleidžiamoje šviesoje. Toks bandymas gali būti pateisinamas, norint geriau suprasti vert-

Antanas Dundzila

inamus įvykius ar tų įvykių vertintojus. Čia eis kalba apie istorinio teisingumo maždaug vienodą taikymą visiems, visais laikais. Vysk. Valančius (1801-1975, 1850 konsekruotas Žemaičių vyskupu) tokiam palyginimui tinka. Jis diegė lietuviškumą, rūpinosi

paprastų žmonių gerove (tačiau toleravo tuometinę socialinę santvarką), rungėsi su okupantu, 1831 ir 1863 išgyveno sukilimus. Jo raštų išliko daug, jo biografijos duomenys konkretūs, gerai žinomi. Laikraštyje vietos taupumo sumetimais savo svarstymo apimtį ribosiu K. Sajos straipsnio paskelbtomis citatomis bei teigimais. Taip pat čia verta dėkoti K. Sajai už gerą straipsnį, atnešusį maloniją, o kartu bent man ir šiek tiek provokuojančią skaitymo valandėlę.

Jau daugiau kaip pusšimtis metų, kai apie vysk. Valančių skaitau ir girdžiu vien tik teigiamus vertinimus. Net sovietinės okupacijos laikų “Mažoji tarybinė enciklopedija” (1971) apie vyskupą nebornojo, o kai kuriuos jo kūrinius stengėsi tempti ant savo kurpaliaus. Tiesa, kartais



Motiejaus Valančiaus gimtinė Nasrėnuose.

man būdavo neramu, užtikus teigimą, kad vyskupas retkarčiais vis tik ragino savo aveles tik lenktis caro valdžiai, ją mylėti, kantriai nešti aiškias skriaudas ir t.t. Istorikų vyskupo prisitaikymu prie caro gubernatorių reikalavimų, gal būt subtiliu politikavimu. Mokinio bei jauno gimnazisto akimis dvi okupacijas man pačiam mačiusiam, tai buvo suprantama ir pateisinama. K. Sajos straipsnis šiomis dienomis vėl pabudino tą mano nerimą, tik šį kart jau ragavus garsiai skelbiamų, revizionistinių istorikų mums peršamų

pipirų 1941 m. Sukilimo ir Laikinosios Vyriausybės adresu.

Pagal K. Sajos straipsnį, štai ką vysk. Valančius nurodinėjo savo žemaičiams. “Mylėkite ir gerbkite ciesorių visų maskolių kaip tėvą savo...” Laiškas kunigams: “Meldžiamieji, savo pamoksluose neerzinkite dvarininkų be svarbaus reikalo...” “Vienasyk visiems laikams atsisakykite minties, kad kada nors dar būsime savarankiška tauta, nepriklausoma nuo Rusijos...” Vyskupas taip pat nieko neatsakė į bau-

Nukelta į 5 p.

Atkelta iš 1 p.

nantieji-dirbantieji lietuviai, esame nuolatiniai Lietuvos gyventojai. Ir tokie teismai Lietuvoje tebėra po dešimties nepriklausomybės metų. Ir niekas jų nejudina.

Laisvė

Sąžinės - absoliuti. Žodžio - nekenkianti kitam. Žodžio laisvė, apimanti spaudą, garsinę bei vaizdinę žiniasklaidą, susirinkimus, demonstracijas, idėjas, religijas bei kitus panašius pasireiškimus, įskaičiuojant ir erotiką, negali kenkti kitam. Tam kitam nuo kenkimo apsaugoti turi būti sukurtas įstatymas, bet tik toks, kuris nevaržo pačios žodžio laisvės. Kol kas pasaulyje toks įstatymas dar nesugalvotas. O vis dėlto arčiausiai jo - amerikietiškas modelis. Siūlyčiau juo pasinaudoti.

Nuosavybė

Privati, tačiau kai kas turi likti ir valstybės žinioje, nes mažai Lietuvai Amerikos milžino sistema netinka. Bendros paslaugos (komunalinės) ne visos gali būti privatizuotos. Pvz., blogas sprendimas buvo parduoti telekomą. Nereikia privatizuoti geležinkelio. Taip pat klaustuką rašau dujoms, energijai, nes Lietuvoje tokiam verslui varžovų nebus - verslininkai turės nekontroliuojamas monopolijas ir

skriaus vartotojus. Privatizavimas turi būti išmintingas, ne toks, kaip “Mažeikių nafta”. Varžovų neturintčio verslo, ypač surišto su gyventojų paslaugomis, privatizavimui turi būti sukurti specialūs labai gerai išmąstyti bei paruošti įstatymai, numatantys aiškią arba valstybės, arba vartotojų kontrolę.

Žemės ūkis

Nesąmoningai sugriautas. Jam atstatyti reikia išmintingo plano. Kas jį gali paruošti? Samdyti žinovai? Vargiai? Turiu ir čia viziją. Kaip ūkininko sūnus, žemę branginu. Blogiausia, kad šiandien žemininkai neturi savo atstovų: nei Seime, nei Vyriausybėje, nei partijose. Todėl kas tik gali, apsišaukia jų atstovais ir juos išnaudoja. Reikia labai atsakingos žemės ūkio ministerijos, išmintingų, patyrusių, ypač sąžiningų pareigūnų. Bet pirmiausia - ir labai skubiai - reikia suburti nepriklausomą, nepolitizuotą, nepartinę žemdirbių sąjungą irgi tik “iš apačios”.

Ūkis

Jo pagrindas - laisvas, nepriklausomas, visokeriopas verslas: gamybinis, prekybinis, paslauginis, eksportinis, importinis, žiniasklaidinis: Prezidentas, Seimo nariai, ministrai ir kiti valstybės įstatymų leidybai kokią

nors įtaką turintieji pareigūnai nuo bet kurio verslo turi būti atriboti. Pagal dabartinių politikų galvosena, didžioji verslo atrama - užsienio kapitalas. Galvosena teigiama. Bet lieka klausimas, kaip tą kapitalą panaudoti? Tiksliausia būtų, tuo kapitalu naudojantis, versloves kurti patiems lietuviams. Ir jeigu sakom, kad tai neįmanoma, darom blogai. Reikia padaryti įmanoma, nes nuo to priklauso tautos išlikimas. Tautą galima pavergti karine jėga, naikinti fizine okupacija, bet taip pat daryti galima ir kapitalu. Pasaulyje tokių pavyzdžių nemažai. Vieną puoselėja buvusi mūsų okupantė, kitas pavojus, gal mažesnis, ateina ir iš Europos Sąjungos. Su abiem iš karto grumtis Lietuvai per sunku. Bent vieną reikia pašalinti. Šalinčiau Rusiją ir grumtis likčiau su ES, ir tik į ją įsijungus. Tačiau grumtynėm reikia pasiruošti dar neįsijungus, derybų laikotarpiu. Ruoštis, bendradarbiaujant su kitomis kandidatėmis, kurių, berods, yra 12. Kažin ar nepraverstų jų suvažiavimas, panašus į NATO kandidačių devyniukės Vilniuje.

Šiandieniai - kasdieniai reikalai

Veržimasis į NATO - gerai. Tik reikia atminti, kad priėmimą lems ne karinis pa-

siruošimas, bet politika. 13,000 uniformuotų vyrų jėga nieko nereiškia. Į ES keliauti irgi reikia, bet tik labai atsargiai ir ne pagal vokiečių siūlomą modelį - Europos jungtines valstybes. Jį priėmusi - lietuvių tauta eis tik išnykimo keliu. Vokiečiai mus viskuo užgoš ir nutautins. Geriau atrodo Lenkijos siūlomas modelis, pagal kurį bet kokio pavidalo tautiniai reikalai lieka grynai vidaus klausimas, o užsienio investuotas kapitalas - ne valdovas, kaip pvz. “Williams” atveju, bet tarnaujantis piliečių gerovei. Kapitalą vartoja ir kontroliuoja kartu sutarta užsienio ir vidaus sistema. Tačiau dabar atrodo, kad Lietuvoje nėra kokios sistemos nėra. Yra kažkokia investavimo “politika”, besikeičianti su kiekviena nauja valdžia arba ir tai pačiai valdžiai ką nors neaiškaus sugalvojus. O reikia gerai išmąstyti, aiškios, tvirtos, patikimos investavimo politikos, ir Lietuvai, ir investuotojui priimtinių sąlygų. Ir tik gaila, kad iki šiol nėra viena valdžia tai padaryti nesugebėjo, ir dar labiau gaila, kad nėra dabartinės rodikliai negeresni.

Santykiai su Rusija - tik dalykiški. Kol mafija kontroliuoja verslą ir didelę įtaką turi valdžiai, reikia elgtis labai atsargiai su visokiomis, ypač

dųjų, energijos bei panašiomis sutartimis ir akcijomis “Mažeikių naftoje”. Planuojama prezidento kelionė - abejotinas žingsnis. Sukti “tautiečiai” Maskvoje mūsų vadus gali tik sukompromituoti. Pirmą Rusija turi patvirtinti sienų sutartis, grąžinti nuosavybes Romoje ir Paryžiuje. Tik po tų Rusijos politinių ėjimų prezidento kelionė būtų sėkminga. Iš kitos pusės, nereikia spausti okupacijos padarinių atlyginimo klausimo. Bent kol nepatvirtins sienų sutarties.

Ir apylamai. Šiandienė Lietuvos valdžia, ypač Seimas ir Vyriausybė, su (apytikriai) 300,000 tiesiogiai ar netiesiogiai jiems priklausančių šalies biurokratų, gal ir ne visiems, bet daugumai jų yra niekas daugiau, kaip tik labai pelninga, saugi verslovė. Lietuva pirmiausia ją turi pakeisti į paslaugią, sąžiningą tarnybą tautai ir valstybei. O tai jau labai sunkus uždavinys, nes daugeliu atveju keitimas priklauso nuo tų pačių verslovininkų. Sveikinu Vilniaus mero Zuoko užmojų 20 nuošimčių sumažinti miesto biurokratiją, bet ar jam tai pavyks? Kas gi norės prarasti šiltą vietą? Bet kur nors pradėti reikia. Sostinė - tinka geriausiai. O jeigu kaip nors “per stebuklą” pavyktų - čia nesustoti, bet eiti toliau iki “pabaigos”.

džiauninkų skundą bei maldavimą, kad juos ponai ir ulonų eskadronai mušė, kankino, jų moteris prievartavo, (besipriešinančioms užpildavo žemėmis burną, kad nerėktų) ir net žudė - nes, kaip teigia K. Saja, vyskupas negalėjo tiesioginiai kištis į "pasaulietiškus reikalus"... Iš kitos pusės, "dvarponiai ir žydai, smuklių savininkai buvo priversti taikytis su Valančiaus pradėtu blaivybės sąjūdžiu"... Vyskupas pergyveno 1831 m. sukilimo nesėkmę, o po 1863 m. sukilimo pats buvo ištremtas į Kauną.

Jau minėto geresnio įvykių ir jų dabartinių vertintojų supratimo vardan, trumpai drūtai siūliau žvelgti į šiuos vysk. Valančiaus pareiškimus ir juos sverti su keliais kitais teigimais apie 1941 m. sukilimo įvykius, jų tarpe - arkiv. J. Skvirecko 1941 m. vasaros dienoraščio kai kuriuos įrašus. Čia teigiu, kad, jei tuose pareiškimuose bus panašumo, tai, metant šešėlį ant, pvz., arkiv. Skvirecko bei kitų, tolygi kritika priklausytų ir vysk. Valančiaus asmenybei. Iš kitos pusės, jei suprantama ir nesmerkiama vysk. Valančiaus laikysena, tai bent panašus vertinimas priklauso ir, pvz., arkiv. Skvireckui.

Arkiv. Skvirecko dienoraščio ištraukos keistu būdu atsirado istoriko Valentino Brandišausko Vilniuje 2000 m. pasirodžiusioje knygoje, "1941 m. Birželio sukilimas, Dokumentų rinkinys". Čia iškeliau tą keistoką knygą atsiradimo faktą, nes tiesioginiai dienoraštis nieko bendro su sukilimu neturi. Iš dienoraščio aišku, kad arkivyskupas sukilime nedalyvavo ir jo neįtaigojo. Savo dienoraštyje jis daugumoje tik kartuoja kitur girdėtus ar skaitytus teigimus. Jo ten sužymėti įvykiai daugumoje yra iš antrų ar trečių ar tik spaudos lūpų, o tokius šaltinius V. Brandišauskas savo įžangoje neigia ir atmeta kaip nepatikimus: V. Brandišauskui rūpi tik "autentiški" tekstai (p. 7). Atrodo, kad atsiminimai į dokumentų rinkinį iš vis pateko todėl, nes bandyta mesti šiais laikais madingą šešėlį Lietuvos Bažnyčios vadovui.

Atidžiau skaitydamas V. Brandišauską, manau, kad keli -sakykime - "didžiausi" arkiv. Skvirecko "nusižengimai" ar bent reveransai vokiečių tvarkai bei terorui yra šie. Pirma, 1941-VI-28 arkivyskupas pats nevyko užtarti žudomų žydų, o pasiuntė savo įgaliotinį prel. Šaulį (p. 272). (Palyginkime vysk. Valančių ir žudytus

baudžiauninkus...) Antra, liepos 4 d. "Į laisvę" dienraštyje buvo atspausdintas arkivyskupijos vyresnybės pareiškimas, kuris atitiko "Vokietijos atstovo pageidavimus" (p. 275). Trečia, liepos 11 d. arkivyskupas, tuoj po buvusio prezidento K. Griniaus parašo, pasirašė padėką Hitleriui už Lietuvos išlaisvinimą nuo bolševikų, kurią taip pat pasirašė ir eilė visuomenininkų (p. 281). Kviečiu pasverti šituos arkivyskupo veiksmus su vysk. Valančiaus jau minėtais nurodymais savo žemaičiams, jo nusilenkimams caro valdžiai ir patiems pasidaryti išvadas.

Čia dar verta stabtelėti prie dienoraštyje suminėto, matomai pirmoje vietoje Hitleriui padėką pasirašiusio prez. K. Griniaus. Kitas V. Brandišausko mokyklos istorikas, į Vašingtoną šiuo metu atvykęs Lietuvos ambasadorius ypatingiems reikalams Alfonsas

Eidintas, savo 1993 m. knygoje "Kazys Grinius" įžangą baigia šiais žodžiais (p. 8): "...bandome bent apžvelgti kilnaus šio mūsų tautos ir valstybės vyro (mano pabraukta - AD) gyvenimą. Jis to tikrai nusipelnė." Jei taip drįsta apie Hitleriui padėką siuntusį asmenį sakyti A. Eidintas, gal ta padėka jau nebuvo Lietuvai visiems laikams žeminantis, tik pronaciškas, kvailas veiksma. Niekieno suodžiais netepamas vysk. Valančius savo pareiškimais, atrodo, panašiai ar gal net daugiau bus "nusi-kaltęs".

Toliau kreipiu dėmesį į kelis kitus teigimus apie 1941 m. sukilimą ir Laikinąją Vyriausybę (LV), juos kviečiu lyginti su minėtais vysk. Valančiaus pareiškimais.

Iš Lietuvos Istorijos instituto 2000-III-29 d. rašto Seimo nariui A. Stasiškiui. "LV nuėjo kompromisų paieškų su Vokietijos okupacinio režimo

Lietuvoje vadovais keliu, iš esmės siekė tik satelitinės valstybės statuso... Šie LV veiklos faktai prisidėjo prie Lietuvos kompromitavimo, lietuvių, kaip nacių kolaborantų įvaizdžio formavimo nuo nacių okupacijos kentėjusių ir su ja kovojusių valstybių ir tautų visuomenėse." Labai panašiai teigė 2000-IX-19 d. "Lietuvos ryte" Prezidento dekretu Nr. 159 paskelbtos okupacinių režimų vykdomasis pirmininkas Liudas Truska. Jei pastarųjų teigimai ir būtų logiški, kuo jų mini-tirada esmėje skirtusi nuo vysk. Valančiaus raginimų?

Panašių, kartais beveik isteriškai skambančių pareiškimų, matėme ir daugiau. Beje, vysk. Valančių dar gal reikėtų lyginti su tikrais sovietų patikėtiniais bei okupaciniais kolaborantais, pvz., kad ir Lietuvos SSR Aukš-

čiausios Tarybos Prezidiumo pirmininkais (chronologiniai - Paleckiu, Šumausku, Barkausku, Astrausku ir Brazausku), kurie buvo Maskvai absoliučiai priklausiusios partijos ištikimi nariai, jai iškilmingai pasižadėję ir kišenėse nešiojosi okupanto partijos bilietus. (Revizionistų suodinami K. Škirpa ir Berlyno lafininkai / LAF-Lietuvių Aktyvistų Frontas / "taip toli" nebuvo nuėję, nė vienas iš jų nepriklausė Vokietijos / -svetimos, vėliau Lietuvą okupavusios valstybės / Nacionalistų partijai... Tačiau tai kita tema...)

Paliekant moralizavimą bei kaltinimus kitiems, grįžtu prie K. Sajos, savo straipsnį pavadinusio paties vysk. Valančiaus žodžiais: "Norėčiau ir numiręs būti jums naudingas." Kviečiu parymoti prie šio posakio.

Siųsdami per Western Union®, jūs tarsi įteikiate pinigus tiesiai savo artimiesiems į rankas.



Kai siunčiate pinigus per Western Union, galite būti užtikrinti, kad jie pasieks reikiamą vietą saugiai ir greitai. Pasaulinių ryšių dėka pinigų pervedimas yra nesudėtingas ir tužtrunka kelias minutes. Jūs netgi galite siųsti pinigus telefono pagalba, naudodami kredito kortelę. Jūsų artimieji

galės saugiai atsiimti pinigus 185-tyje šalių ir 95 tūkstančiuose vietų, tarp jų ir Lietuvoje. Kaip jūsų giminės ir draugai pasitiki jums, jūs galite pasitikėti Western Union. Taigi siųsdami pinigus savo artimiesiems, siųskite juos tik per Western Union - bendrovę, kuria pasitiki milijonai.

JAV ir Kanadoje teiraukitės

1- 800-325-6000

www.westernunion.com

WESTERN UNION | MONEY TRANSFER

Greičiausias pinigų persiuntimas visame pasaulyje SM

DAYTONA BEACH, FL

Jeigu Floridoje atversite bet kurį turistams skirtą informacinį leidinėlį, jūs paskaitysite, kad Daytona Beach miestas yra įsikūręs prie šio

gražiausio visame pasaulyje Atlanto vandenyno paplūdimio. Prie šio gražiausio paplūdimio yra įsikūręs ir nors ir nelabai gausus, bet kūrybingas mūsų viengėnių telkinys.

Šioje apylinkėje gyvena apie šimtinė lietuviškų šeimų. Bet veik visi svečiai, kurie yra aplankę daugelį kitų lietuviškų susibūrimų, dažnai tvirtina, kad lietuviškos kultūrinės ir visuomeninės veiklos gali pavydėti ir daugelis kitų skaitlingesnių lietuviškų junginių.



J. Krištolaitytė -Daugėlienė ir A. Šilbajoris, minėjimo paskaitininkai.

Šią veiklą organizuoja ir įvairius parengimus tvarko Lietuvių klubas, kuriam priklauso veik visi šios apylinkės lietuviai. Čia dar veikia ir JAV Bendruomenės vietinė apylinkė.

Kovo 11 d. Klubas suorganizavo dvigubą šventę. Buvo paminėta Lietuvos Nepriklausomybės paskelbimo 11 m. sukaktis, o taip pat prisiminta ir mūsų didžiojo menininko M.K. Čiurlionio 125-tasis gimtadienis.

Pamaldose Šv. Mišias atšavo vysk. P. Baltakis, o jam prie altoriaus pagelbėjo prel. J. Šarauškas, kuris tuo metu viešėjo pas savo motinėlę. Vyskupas pasakė labai puikiai paruoštą ir šventei pritaiktą pamokslą. Šių aukštųjų mūsų dvasininkų dalyvavimas pakėlė šventės dalyvių nuotaikas. Mišių metu giedojo "Sietyno" choras, kuriam vadovauja muz. A. Skridulis.

Mišioms pasibaigus, visi susirinko į tos pačios parapijos salę, kur ir įvyko abu minė-

jimai. Įnešus vėliavas ir sugiedojus himnus, buvo pradėta Tautos šventė. Nepriklausomybės sukakčiai paminėti neilga, bet išskirtinai rūpestingai paruoštą kalbą pasakė A.Šilbajoris. Jis pirmiausia išryškino pačios nepriklausomybės reikšmę mūsų tautai ir nusakė tuos sunkius kelius, kuriais mūsų tauta turėjo eiti iki nepriklausomybės paskelbimo. Bet jis taip pat iškėlė ir kai kurių abejonių, ar šandieninė nepriklausomybė yra tokia, kokios tikėjosi ir laukė mūsų žmonės.

Apie M.K. Čiurlionį kalbėjo J. Daugėlienė. Ji suglaustai nusakė šio mūsų didžiojo menininko-kūrėjo biografinius bruožus. Klausytojams ji pristatė Čiurlionį kaip muziką, dailininką, o taip pat ir literatą. Visose šiose meno šakose Čiurlionis tiesiog degte degė neišsemiamą kūrybine energija. Savo kalbą jį baigė: "Per trumpus savo gyvenimo 35 metus jis sukūrė ir mums

paliko 300 puikiausių dailės ir 200 muzikos kurinių, kelias simfonijas, keliolika harmonizuotų liaudies dainų ir dar pluoštą eilėraščių". Salėje buvo išstatyta keliolika puikiai įremintų Čiurlionio paveikslų. Juos iš Juno Beach atgabeno vysk. P. Baltakis.

Meninę programą suorganizavo muz. Antanas Skridulis, o ją atliko mišrus "Sietyno" choras. Choras padainavo kelias Čiurlionio harmonizuotas dainas. O. Karšienė ir J. Baltrušaitis jautriai paskaitė kelis Čiurlionio eilėraščius, kuriuose jis ypatingai išreiškia meilę savo tėvynei ir tos tėvynės gamtos grožiui.

Ši rūpestingai paruošta ir puikiai išpildyta programa visiems svečiams paliko gražius prisiminimus. Programai pasibaigus, buvo pristatyti iš toliau atvykę svečiai. Ir pabaigai visi maloniai praleido laiką pasivaikinę skaniais užkandžiais, kava ir vynu.

J. Daugėla

PIRMOJI "PAVASARIO KREGŽDĖ" - KAZIUKO MUGĖ CLEVELANDE

Kaziuko Mugė - tradicinė pavasario šventė, kurios nuolatos laukiama. Šiais metais Clevelando skautijos ruošiamą 46-oji Kaziuko mugė įvyko sekmadienį, kovo 18d. Dievo Motinos parapijoje. Šv. Mišiose dalyvavo uniformuoti skautai ir skautės. Po jų salėje gausus būrys svečių šypsena lydėjo maršo muzika žygiuojančius skautus ir skautes. Mugės atidarymą pravedė ps. Aida Bublytė O'Meara, o ją iškilmingai atidarė kun. Gediminas Kijauskas, S.J., lydėdamas Neringos Tunto tuntininkės s. fil. Virginijos Juodišiūtės Rubinski ir Pilėnų Tunto tuntininko v.s. Remigijaus Belzinsko.

Kaip visados, svečiai ga-

lėjo įsigyti įvairių rankdarbių, riestainių, sūrių, krienių, ir kitų gėrybių, pavalgyti skanius mamių tėvelių paruoštus pietus, pasigardžiuoti nuostabiais tortais, išbandyti laimę gausioje loterijoje. O vaikų šiais metais laukė galybė pramogų. Po ilgų metų pertraukos buvo proga vaikams pamatyti Židiniečių paruoštą Lėlių teatrą. Ir dar - spalvavimo konkursas, laimės šulinys, pasivaikščiavimas "Saldumynų takeliu", aplankymas "Ledų karalystės", bei kiti žaidimai. Tačiau, tuos malonumus reikėjo išsprauti į laiką, atlikusį nuo pareigų - budėjimo prie rankdarbių stalų, svetainės priežiūros, kuriuos jaunieji skautai su pasididžiuoju

atliko kaip tikri mugės šeimininkai! Jaunatviška dainų pynė ir loterija buvo baigta 46-oji Clevelando Kaziuko mugė.

Per visus metus skautai renkasi sueigose, išskyla, stovyklauja. Jaunuolio būdas lavinamas tarnavimu Dievui, tėvynei ir artimui. Šie jauni žmonės lengvai galėtų skauti amerikoniškoje skautų organizacijoje, tačiau, juos (ir, aišku, jų tėvelius), visvien pritraukia lietuviška skautiška veikla.

Kaziuko mugė - proga skautams pasidžiaugti kartu su visuomene jų darbo vaisiais ir kartu užsidirbti pelno savo veiklai. Šių metų mugė buvo gausi darbais, maistu, svečiais. Skautiška šeima dėkoja visiems parėmusiems skautų veiklą šioje Kaziuko mugėje.

Sesė mamytė



Kun. G. Kijauskas, Clevelando lietuvių Dievo Motinos parapijos klebonas, kalba Kaziuko mugėje. Kairėje - Ingrida Bublienė, Lietuvos Garbės konsulė.

G. Juškėno nuotr.



Lėlių teatro artistė K. Kijauskaitė Kaziuko mugėje Clevelande, OH.



Kaziuko mugėje Clevelande lėlių teatro artistės židinietės - Jadzė Dautienė, Roma Tatarūnienė, Elsė Raskauskienė ir Aldona Blumentienė.

G. Kijauskienės nuotraukos

DEŠIMT METŲ BE STASIO SANTVARO

Vienas žymiausių kultūrininkų užsienio lietuvių veikloje buvo poetas, dramaturgas ir publicistas Stasys Santvaras, kurio labai trūksta šiuo metu. Ir nėra kas jį pakeičia. Balandžio 12 d. jau dešimt metų nuo jo mirties.

Jis gimė 1902 m. gegužės 27 d. - kitais metais jam būtų buvę šimtas metų. Baigęs Seredžiaus pradžios mokyklą, mokėsi Vilniaus Ryto draugijos, Kauno Saulės ir Aušros gimnazijose. Lankė A. Sutkaus Tautos teatro vaidybos studiją, Klaipėdos konservatorijoje studijavo muziką ir dainavimą. 1927 m. kaip Švietimo ministerijos stipendininkas Milane tęsė muzikos ir dainavimo studijas, kurias baigė 1932 m. Ten išklausė italų kalbos ir literatūros kursą, dailės istoriją, senąją ir naująją italų literatūrą. Italijoje 5 metus buvo *Lietuvos aidos* korespondentas.

1919 m. Buvo Lietuvos kariuomenės savanoris, dalyvavo kautynėse su bolševikais ir buvo sužeistas, vėliau tarnavo Kariuomenės intendantūroje, dirbo redaktoriumi *Eltoje*, 1923 m. Dalyvavo Klaipėdos krašto sukilime. Daug rašė Lietuvos spaudoje kultūrinėmis ir visuomeninėmis temomis. Parašė ir visą eilę vedamųjų straipsnių.

Kai grįžo iš Italijos 1932 m., buvo Lietuvos valstybinės operos solistas - tenoras, atlikęs daug mažesnių partijų. Būdamas solistu pradėjo operinių libretų vertimo darbą, nes gerai žinojo ne tik italų, bet ir vokiečių bei rusų kalbas. Jis parašė ir tris originalius operos libretus: Pagirėnai, Eglė žalčių karalienė ir Atlantida. Jis taip autorius ir Pakalnio baletui "Sužadėtinė". Kaip libretų vertėjas Santvaras pasižymėjo lietuvių kalbos skambumu ir muzikalumu. Kauno konservatorijoje buvo lietuvių kalbos tarties ir fonetikos lektorius. Būdamas ir Kauno valstybinio dramos teatro dramaturgu, skatino eilę rašytojų kurti daugiau scenos veikalų ir naujais kūriniais atsiliopė J. Grušas (Tėvas), J. Jankus (Audronė), L. Dovydėnas ("Malūnininko duktė") ir kiti. 1943 m. buvo paskirtas Janimo teatro direktoriumi ir rūpinosi to teatro aktorių vaidybine

kultūra ir repertuaru. Tuo metu buvo pastatyta G. Hauptmano "Hannelė", kurią režisavo St. Čaikauskas, o Hannelė vaidino Birutė Pūkelevičiūtė. Tas jo meninis įvykis visų kritikų buvo pripažintas ne eiliniu lietuvių profesinio teatro dramos laimėjimu.

Vokietijoje iki karo pabaigos dirbo fabrike, o po jo jau prie Freudenstadto susitelkusių lietuvių bendruomenės primininku. Persikėlus į Tiubingena, buvo vienas iniciatorių Lietuvių Rašytojų draugijai suorganizuoti. Buvo jos pirmininku net dvejais atvejais. Jo rūpesčiu buvo suorganizuotas grožinės literatūros veikalų premijavimas. Premijoms įteikti buvo literatūros šventės Tiubingene, Fellbache, Schwabisch Gmuende. Buvo vienas rašytojų "Tremties" metraščio organizatorių. Su kitais rašytojais keliaudavo į lietuvių didžiąsias stovyklas, dalyvaudamas literatūros vakaruose su savo kūryba. Prancūzų okupacinės valdžios perkeltas į Pfullingeno lietuvių tremtinių stovyklą, ten išgyveno iki emigracijos su šeima į JAV 1949 metų rudenį.

Amerikoje kurį laiką gyveno Stony Brooke, N.Y., Lawrence, MA, o paskiausiai Bostone, MA. Dirbo pramonės įmonėse, o vėliau ligonių administracijoje. Bostone dalyvavo lietuvių kultūrinėje ir visuomeninėje veikloje ir dramos sambūryje vaidino *Atžalyno*, *Kalėdų giesmės*, *Vinco Kudirkos* ir kitų veikalų pastatymuose. Niekada neužmiršo grožinės literatūros, kurioje pradėjo reikštis jau 1921 m.

Lietuvoje savo kūrybą spausdino *Bare*, *Židiny*, *Naujame žody*, *Mūsų dienose*, *Naujojoje Romuvoje*, *Vaire*, *Lietuvos aide*, *XX amžiuje*, literatūriniame almanache *Gubose*, poezijos antologijoje ir kt. Spausdino teatro recenzijas tautinės minties laikraščiuose St. Vydragos slapyvardžiu. 1924 m. Tilžėje išspausdino savo pirmąjį eilėraščių rinkinį "Saulėtekio maldos". 1926 m. režisierius B. Dauguvietis Valstybės teatre pastatė Santvaro dramą "Žvejus", kurią žiūrovai ir kritikai sutiko nepalankiai ir po kelių spektaklių buvo išimta iš

repertuaro. Iki 1927 metų jis parašė dar šiuos dramatinio žanro veikalus "Žemėj nesu-sitike", trilogiją "Minių mylimoji", "Pranašas", "Pavergtieji" ir keletą kitų. Tai buvo jo jaunystės kūriniai. Ir štai 1941 metais jis perkūrė savo "Žvejus" ir tas veikalas Valstybės teatre buvo pastatytas 1942 metais ir jau su dideliu pasisekimu buvo vaidinamas daugiau kaip 50 kartų. Pasisekimas buvo toks žymus, kad Santvaro "Žvejai" buvo iš-versti į vokiečių, estų ir latvių kalbas ir tie spektakliai turėjo nemažesnę pasisekimą kaip Kaune. Estijoje buvo irgi 50 spektaklių. 1942 m. Sukūrė 7 paveikslų pjesę "Kaimynai", kurią vėl statė Valstybės teatras. 1943 m. sukūrė komedinio pobūdžio 3 veiksmų "Moterų santarvę". Be "Saulėtekio maldų", dar yra išleisti šie Santvaro lyrikos rinkiniai "Pakalnių debesys", "Giesmės apie saulę ir sielą", "Lai-vai palaužtom burėm", rinktinė "Atidari langai", "Aukos taurė", "Buvimo pėdsakai", "Rubajatai", "Saulėledžio sonetai". Lietuvoje išleista S. Santvaro "Lyrika", rašytojo dramos vienoje knygoje "Atlantida" ir jo publicistika "Kasdieninė lietuvių duona".

Gyvendamas Bostone, Stasys Santvaras buvo ir Lietuvių enciklopedijos redakcijos sekretorius. Lietuvos tome yra jo parašyta lietuvių dramos ir operų teatrų istorinė apžvalga. Kelis metus buvo "Dirvos" laikraščio redakcinės kolegijos narys ir bendradarbis. Jis taip pat rašė *Drauge*, *Vienybėje*, *Aiduose*, *Darbininke*.

Nežiūrint, kad jis buvo pripažintas geriausiu libretu ir muzikinių tekstų vertėju ir savo dramos veikalais iškilęs ir kaimyninėse valstybėse, bet Santvaras pastoviausiai išliko poetu. Kritikų vertinimu, Santvaras yra neosimbolistas, o poeto J. Aisčio žodžiais tariant "Jo poetinė puošmena yra simbolinė, o pati eilių esmė ir dvasia remiasi tikru gyvenimu, realiais įvykiais ir jausmais".

Tai tik nedidelė jo kūrybinės veiklos apžvalgėlė, kurią rašant pasinaudota LE spausdinta medžiaga.

Rašytojo žmona Alė Santvarienė gyvena Bostone, MA.

Vyt. Radžius



Stasys Santvaras

PER LEDO JŪRĄ

*Per ledo jūrą tavo laivas plaukia,
O Lietuva jauna, o Lietuva brangi!
Klaikioj tyloj žuvėdros klykia -
Ir keliasi naktis tokia juoda, tokia baugi...*

*Norėtum viską atiduot į tėvo svirną -
Gyvenimą ir jo giedrias dienas...
Bet žvejo motina pakrantėj verkia -
Ir ašarom, ir liūdesiu tai permerkia dainas...*

*Vieni vaikai vidurdieny paklydo,
Kiti jai kalaviją įsmeigė širdin...
Vaidai ir barniai erdvėm skrenda -
Kur sielvartą, kur neviltį jai reikia paskandint?...*

*Ak, kogi rėkiam, lyg apakę žmonės,
Kad mes maži, kad mes silpni?
Mūs dvasiai nēr ribų nei žemėj, nei padangėj -
Ir mūsų kluonai aukso derliaus kupini!...*

*Tegu, tegu užges tik vargo žvakė,
Tik saulė pasirodys prieangy -
Ir ledo jūrą perplauks tavo laivas,
O Lietuva jauna, o Lietuva brangi!...*

KNYGNĖŠIAI

*Sakė, mirsim, sakė, negyvensim -
Taip maža maža mūsų liko.
Bet vyrai metė arklą
Ir ėjo pint nemiršančio vainiko.*

*Nešė jie iš prūsų Aušrą
Ir kūrė užgesintą ugnį.
Kai varė Sibirān numirti -
Kas metė jų sielvartą bedugnį?*

*Kelio sankryžoj pastatėm kryžių -
Tai knygnėšį tenai pašovė -
Ar daugel radome tada gynėjų,
Ar nūnien jau kita tikrovė?...*

Brangioji mūsų Ponia Ale,

Prabėgo ilgesingas 10-metis nuo atsiveikimo valandos su vyru, draugu, sūnaus tėvu ir poetu Stasiu Santvaru. Tegu neapsiniaukia Jūsų siela, sutikdama šią datą. Atminimą išėjusiojo saugome ir mes visi.

Esame su Jumis, šalia Jūsų, aplink Jus - stovime lyg kokia gyva tvorelė ir trokštame, kad atsiremtumėte į mus. Per visą šių metų balandį giedosime giesmes ir jų aidas vienas po kito aplankys Jus Bostone, Trečiojoje gatvėje.

Linkime stiprybės Jums pasitinkant poeto šimtmetį.

Stasio Santvaro brolija:

Rūta Staliliūnaitė, Daina Kazlauskienė, Robertas Keturakis, Egidijus Stancikas

LIETUVOS ŽEMDIRBIŲ SUVAŽIAVIMAS - 2001

NUOSKAUDOS, PYKTIS, PRIEKAIŠTAI IR ARGUMENTAI

Dr. Leonas Milčius

Kiek tik menu, visi per Nepriklausomybės laikotarpi vykę žemdirbių suvažiavimai būdavo emocingi, pilni ne tik pagrįsto rūpesčio, bet ir politinių šūkių, įvairių grasinimų, kategoriškų reikalavimų. Visa tai būdinga ir šiam 2001 metų žemdirbių suvažiavimui, vykusiam kovo 13 d. Vilniuje, Sporto rūmuose. Visą dieną per 6000 dalyvių bandė išsakyti susikaupusias teises nuoskaudas, tuos sunkumus, kurie vis dar neleidžia sėkmingai ūkininkauti: per didelį atotrūkį tarp gamybos kaštų ir parduodamos produkcijos kainų, kaimo ir valdžios nesusikalbėjimą, nepasitenkinimą dėl žemės ūkio reformos klaidų, abejones ir baimę dėl ateities, kylančių naujų reikalavimų Lietuvai ruošiantis stoti į Europos Sąjungą. Be

reikia labai dinamiškai pertvarkyti žemės ūkį ir to kai kurie žmonės gali nesuprasti, čia pat prognozavo, kad „kaimo laukia liūdno mišios“. Apgailestaudamas, kad iš gyventojų maistui išleistų 5 milijardų litų daugiau nei 2 milijardai litų tenka importuotiems maisto produktams, Žemės ūkio rūmų pirmininkas dėl susidariusios padėties kaltino buvusius politikus, valdininkus, biurokratus, kurie neturi kompetencijos ir nesugeba sutvarkyti kainų, atsisakytumų, muitų, dotacijų bei kitų žemdirbiams svarbių reikalų.

- Ką daryti? - klausė J. Ramonas. - Ateina pavasaris, neturime pinigų sėklai, trąšoms, kurui.



Nijolė ir Kostas Miežiai. Dvariškių kaimo ūkininkai, buvo pripažinti geriausiais praėjusių metų Pakruojo rajone. Jie dirba 400 ha nuosavo ir nuomojamos žemės, augina kviečius ir rapsus. Miežiai visada padeda pagyvenusiems kaimynams ir už tai nereikalauja užmokesčio.

J. Dilio nuotr.

daugelio dalyvių nuoširdaus susirūpinimo, nesunku buvo pamatyti ir politinių interesų siekiančius asmenis, aiškias politines partijas. Bet ir tai yra natūralu. Demokratija, žodžio, susirinkimų laisvė pirmiausia ir naudojasi politinės jėgos. Tad ne vienam suvažiavimo dalyviui arba skaitančiajam laikraščiuose atspausdintą medžiagą apie suvažiavimą, gal ir nelengva buvo atskirti, kur tiesa, o kur tik populistinis, visai kitų rezultatų siekiantis šūkaliojimas.

Privalomas reikalavimas - skaitytis su kaimu

Pirmasis suvažiavime kalbėjo vienas iš jo organizatorių - Lietuvos žemės ūkio rūmų pirmininkas **Jonas Ramonas** ir pakvietė pasikalbėti apie žemės ūkio problemas, čia pat nubrėždamas skiriamąją liniją - mes ir jie. Mes - tai susirinkę žemdirbiai, jie - į suvažiavimą atvykę valdžios atstovai, visa Žemės ūkio ministerija. Teisingai pastebėjęs, kad per ateinančius ketverius metus

Kreipdamasis į jaunus Seimo ir Vyriausybės vadovus, primindamas, kad jie turi unikalų šansą pertvarkyti šalies ekonomiką ir žemės ūkį, J. Ramonas kategoriškai reikalavo:

- Jūs privalote su kaimiečiais skaitytis, diskutuoti, suprasti jų problemas, nes gamyba nuolat smunka, o kaimo gyventojams per pastaruosius penkerius metus tris kartus daugiau išmokama pašalpų, nors darbštesnių žmonių už Lietuvos kaimiečius sunku rasti. Visų sprendimų rakto vardan Lietuvos kaimo išlikimo reikia ieškoti kartu su žemdirbiškosiomis organizacijomis, - teigė kalbėtojas.

Aštrus, kritinis kalbėjimo tonas bei entuziastingai palaikomi radikalūs suvažiavimo dalyvių reikalavimai rodė, kad suvažiavime bus daugiau kalbama, negu klausomasi, daugiau reikalaujama, negu mąstoma, ką galima ir ką reikėtų daryti, kad ne tik žemdirbiams, bet ir visam kraštui būtų gerai,

jei ne artimiausiu metu, tai nors ateityje.

Valstybės vadovas: metas matyti tikrovę

Neišsigydes po peršalimo į žemdirbių suvažiavimą atvykęs ir dėl to iki pačios pabaigos negalėjęs dalyvauti valstybės vadovas Respublikos Prezidentas Valdas Adamkus atsidūrė keblioje padėtyje. Įsiau-drinę suvažiavimo dalyviai nesulaikomai kilo į „mūšį“, jie daugiau buvo linkę teisti ir kaltinti visus nei klausyti objektyvios kalbos. Pasveikinęs suvažiavimo dalyvius ir palinkėjęs nuoširdžių diskusijų, Respublikos Prezidentas apgailestavo, kad pastarųjų metų krašto pasikeitimai žemdirbiams palietė skaudžiausiai.

- Labiausiai pasigendu valdžios pagarbos žemdirbiui. Konservatorių vyriausybė liko skolinga per 150 milijonų litų. Tai buvo tušti pažadai, - sakė Prezidentas. Tęsdamas pasisakymą V. Adamkus kalbėjo:

- Šiandien Lietuva tampa atvira pasauliui. Ji negali užsidaryti nuo pasaulio, nes tada ir pasaulis atsiribos nuo Lietuvos. Kodėl žemės ūkio produkcijos kokybės kriterijai netaikomi vidaus rinkai? - klausė Prezidentas. Didžiausią susirinkusiųjų nepasitenkinimą sukėlė V. Adamkaus teiginys, kad grįžti atgal į reguliuojamą rinką neįmanoma, kad mūsų žemės ūkis neturės tokios paramos, kokią gauna Vakarų ūkininkai, nes vien mėsos kainoms palaikyti per metus reikėtų skirti apie 1 milijardą litų, o tokių pinigų nėra.

- Turėtume atsisakyti dar vienos iliuzijos, kad žemės ūkis sumoka daugiau negu gauna. Metas matyti kaimo tikrovę tokią, kokia ji yra, - nesutrikęs nuo atviro delegatų nepasitenkinimo, perėjusio į švilpimą, savo realią poziciją žemės ūkio atžvilgiu toliau aiškino Valstybės vadovas. Baigdamas savo kalbą, Prezidentas Valdas Adamkus išreiškė viltį, kad susirinkusieji sugebės be iliuzijų pažvelgti į priekį, nes tiesa visada yra vertingesnė už apgaulingus pažadus.

Prisiminus jo kalbą ir pikta kai kurių dalyvių reakciją, kai jam paliekant suvažiavimą ne tik buvo trypiama kojomis, bet ir įkandin laidomos replikos „amerikonas“, vis nepaleidžia mintis - kodėl suvažiavimo pirmininkai nesudrausmino savo delegatų, nepriminė, kad negerbti Respublikos Prezidento yra tolygu negerbti savo valstybės Lietuvos, negerbti savęs, kodėl liko abejingi

atskirų asmenų siautėjimui. Ar nesuprato savo atsakomybės, nesusigaudė, ką tokiu atveju reikia pasakyti, ar nenorėjo? Vėliau derėjo nors atsiprašyti. Deja, to nebuvo, todėl kyla visokių minčių.

Ūkininkai skundėsi, piktinosi ir grasino

Suvažiavime kalbėjęs Šakių rajono žemdirbių asociacijos pirmininkas Juozas Bertašius piktinosi, kad per dešimt Nepriklausomybės metų niekas nesistengė spręsti kaimo problemų iš esmės, netgi nesugebėjo parengti tinkamų sutarčių atsiskaitymams, tad dabar vien Šakių rajono žemdirbiams apie 100 įvairių įmonių, akcinių bendrovių, supirkusių žemės ūkio produkciją, yra skolingos per 100 milijonų litų.

- Tikiuosi, kad dabartinė naujosios politikos vyriausybė esamas skolas pripažins kaip valstybės skolą ir ją gražins žemdirbiams, - siūlė **J. Bertašius**. Jis teigė, kad norint rasti reikalingų lėšų, reikia panaikinti arba sumažinti apskričių skaičių ir iš jų išlaikymui per metus skiriamų 300 milijonų trečdali skirti žemdirbiams.

Ne mažiau radikali buvo ūkininko iš Panevėžio rajono **Kęstučio Deveikio** kalba.

Pritardamas minčiai, kad reikia mažinti apskričių skaičių ir dalį tų lėšų skirti žemdirbiams, jis teigė, kad tokios nepagarbos žemdirbiams kaip Lietuvoje, jam niekur neteko matyti. Žemės ūkis ritasi žemyn, jo atžvilgiu tiesiog vykdomas genocidas, ir dauguma žmonių kaime jau yra visiškai praradę viltį, tad ir į suvažiavimą nevažiavo. Ūkininkas taip pat piktinosi ketinimu parduoti žemės ūkio paskirties žemę užsieniečiams, prasta sienų apsauga, reikalavo įvesti didesnius muitus importuojamai žemės ūkio produkcijai.

- Balandžio 1 d. yra paskutinė data, iki kurios mes dar nestreikuosime. Vėliau uždarysime muitines ir taip patys įvesime tvarką, jeigu Vyriausybė nesugeba, - baigdamas kalbėti įspėjo K. Deveikis.

Neliko pamiršti net 1990 metų Aukščiausios Tarybos - Atkuriamojo Seimo deputatai agrarinio sektoriaus atstovai. Jiems, kaip visada, daug pikto priekaištų dėl tada pradėtos žemės ūkio reformos krašte atseikėjo buvęs Pakruojo rajono Žvirblonių kolūkio pirmininkas **Algirdas Ražauskas**.

Gana neblogai Kauno rajone ūkininkaujantis ūkininkas **Kęstutis Bružikas**, kurio ūkį yra aplankęs ne vienas aukštos valdžios atstovas, kaltino

Žemės ūkio ministeriją, kad ji, neva, palaikanti tik perdirbėjus, monopolistus.

- Čia susirinko ne eiliniai žemdirbiai, bet tie, kurie nori, kad kaimas gyventų. Mes norime, kad mūsų žemės ūkio rinka būtų ginama. Žemdirbiai turi daug problemų, nes jiems nuolat trūksta apyvartinių lėšų. Jei valdžia nesustabdys vakarietiškos žemės ūkio produkcijos įvežimo į Lietuvą, tai mes ją sustabdysime patys. Valdžios vyrams reikėtų daugiau lankytis kaime ir susitikti su žemdirbiais, - tokius reikalavimus išsakė ūkininkas.

Ūkininkų sąjungos atstovas **Vidmantas Butkus** aiškino, kad be reikalo kai kas iš valdininkų šiame suvažiavime išvelgia žemdirbių norą pike-tuoti, priekaištavo politinėms partijoms, kad jos su Ūkininkų sąjunga yra pasirašę įvairių susitarimų, bet jų nevykdo.

- Ūkininkų sąjunga yra pasirengusi dirbti kartu su valdžia, tik reikia kad ji atsigręžtų į žemdirbius, sakė V. Butkus.

Vienas po kito į tribūną kilo ūkininkai, žemės ūkio bendrovių atstovai, žemdirbiškųjų organizacijų vadovai. Visi skundėsi, kad per pastaruosius penkerius metus nuolat mažėjo žemės ūkio produkcijos supirkimo kainos, o žemės ūkio technikos, statybinių medžiagų, trąšų, kuro, paslaugų ir kitų pirmaeilų reikmių žemdirbiui kainos nesulaikomai kyla.

Premjero pažadai, realūs ketinimai ar tik diplomatija?

Vyriausybės vadovas **Rolandas Paksas** savo kalbą pradėjo pateikdamas du siūlymus: apsilankyti tuose ūkiuose, kuriuose nėra asfalto ir ponui Vidmantui Butkui arba ponui Jonui Ramonui užimti Vyriausybės žemės ūkio patarėjo postą. Ministras pirmininkas apgailestavo, kad dešimt Nepriklausomybės metų buvo didėjančio nusi-vylio kaime metai, kad žemės ūkis buvo remiamas be aiškios strategijos ir krypties ir nors per tą laikotarpį žemdirbiams suteikta per 200 mil.litų paskolų, geresnių pokyčių nėra.

- Kam šiandien Lietuva dosni? Kokia valdžia beateitų ji nieko negalės duoti, neatėmusi iš kitų. Oficiali bedarbystė pasiekė 13 procentų, - apie sunkią šalies ekonominę padėtį suvažiavimo delegatams aiškino Premjeras.Savo kalboje R. Paksas pateikė daug konkrečių pažadų, tai: visą už degalus skirtą kompensaciją - 52 milijonus litų - atiduoti tik žemdirbiams, 230 milijonų litų tikimasi gauti iš Europos Sąjungos pagal SAPARD pro-

gramą, pasidžiaugta, kad Valsybės biudžeto surinkimo planas vykdomas 104-105 procentų. Pažadėjo, kad jau artimiausiu metu Vyriausybė žemdirbių labui spręs šiuos klausimus: 1) stiprins vidaus rinkos apsaugą; 2) rūpinsis, kad žemdirbiai gautų pigius kreditus; 3) sutvarkys atsiskaitymus su žemdirbiais; 4) aktyvins eksporto rinkų paiešką; 5) maksimalias galias suteiks žemdirbių savivaldai.

Atrodė, kad tokie pažadai patenkino susirinkusius ir jie Premjero kalbą sutiko gana palankiai.

Žemės ūkio ministro žodis

Išsamų ir konstruktyvų pranešimą suvažiavime perskaitė Lietuvos žemės ūkio ministras **Kęstutis Kristinaitis**. Nors per visą suvažiavimą šio ministro ir jo vadovaujamos ministerijos atžvilgiu skambėjo daugiausia užgaulių priekaištų, tačiau ministro pateikti argumentai daugeliui leido teisingai suprasti, dėl kurių klausimų suvažiavimo dalyviai buvo nuoširdžiai susirūpinę, o dėl kurių tik politiškai pašūkaliojo.

Ministras apgailestavo, kad iki šiol nebuvo pasakyta skaudžiai tiesa, nebuvo nuoseklios, racionalios Lietuvos žemės ūkio ateities vizijos, o kaimas kai kada pasitelkiant ir žemdirbių visuomenines organizacijas, tapo politikų varžytuvių įkaitu, kad kasmet netesėti politikų pažadai sunkia našta gulė ant valstybės biudžeto, o jų skaudžias pasekmes iki šiol patiria žemdirbiai, jis realiai įvertino žemės ūkio būklę. Įsiminė tokie skaičiai: Lietuvoje yra per 300 tūkst. smulkių 2-3 ha žemės savininkų ir naudotojų, pasmerktų natūrinei žemdirbystei. Tokioms žemėms išpirkti reikėjo skirti per 600 milijonus litų. Ankstesnių Vyriausybių netesėti pažadai sudaro 153,8 mil. litų, tačiau iki šios dienos jau gražintos 2000 m. skolos - 60,4 mil. litų.

Kalbėdamas apie vidaus rinkos apsaugą, K. Kristinaitis sakė, kad per šių metų sausio - vasario mėnesius į Lietuvą visiškai neįvežta jautienos, šviežių daržovių įvežta perpus mažiau, svogūnų 4 kartus, morkų 10 kartų mažiau. Ir priešingai, eksportui netaikomi jokie apribojimai ir to žemdirbiai negali nematyti.

- Lietuvai ruošiantis stoti į Europos Sąjungą, riboti žemės ūkio produkcijos gamybą nenaudinga, todėl šiuo metu superkama visa žemdirbių parduodama produkcija, - sakė žemės ūkio ministras. Tam tikrą garantą žemdirbiams turėtų suteikti ir nustatytos garantuotos, taip vadinamos intervencinės grūdų supirkimo

kainos, pavyzdžiui: I ir II klasės maistiniams kviečiams - 400 Lt/t; I klasės rugiams - 350 Lt/t; grikiams - 700 Lt/t.

Be to, kai kuriai gaminamai produkcijai, gyvuliams yra numatyta skirti tiesiogines išmokas, pavyzdžiui, auginantiems rapsus - 1300 Lt/ha, laikantiems 1 - 2 karves - po 45 Lt. Žemdirbiai gaus 38,8 milijonų litų papildomų lėšų pavasario darbams.

Aiškindamas apie galimą paramą žemdirbiams Lietuvai įstojus į Europos Sąjungą, ministras K. Kristinaitis sakė, kad tiesioginės išmokos žemdirbiams padidės apie 2 milijardus litų ir daugelį produktų pagal nustatytas kvotas Lietuva galės eksportuoti be muitų mokesčių.

Paneigdamas tvirtinimą, kad Lietuvos žemės ūkis vystomas be aiškios strategijos, ministras pažymėjo, kad jau šiais metais bus parengta ir Seime patvirtinta nauja Nacionalinė žemės ūkio plėtros strategija ir jos įgyvendinimo priemonių planas. Tai rodo, kad ši Vyriausybė ir Žemės ūkio ministerija turi konkrečią bei realią kaimo plėtros ir žemės ūkio vystymo programą, kurią nenukrypstamai vykdo.

Suvažiavimo rezultatai

Kalbėtis, tartis visada yra naudinga. Reikia tikėtis, kad ir šis suvažiavimas duos naudingų vaisių, valdžios institucijos ir kaimo gyventojai geriau supras vieni kitus, bus greičiau priimami konstruktyvūs sprendimai. Taip turėtų būti ir to reikia tikėtis.

Buvo priimta speciali rezoliucija, paliekant teisę ją toliau tobulinti ir redaguoti. Suprantama, tuo suvažiavimo rengėjai pasiliko galimybę toliau derėtis su valdžios institucijomis, reikalauti įvairių nuolaidų ir pažadų. Nesutarus, bet kada bus galima sugrįžti prie suvažiavimo delegatų radikalių reikalavimų. Problemų neišsprendus, žemdirbiai pasilieka teisę ne tik piketuoti ar streikuoti, bet ir patiems „daryti tvarką“ muitinėse.

Ką tokia „tvarka“ arba tiksliau kalbant savivalė ir betvarkė gali duoti Lietuvai, svarstyti neverta, nes tai ne tik paralyžiuotų tranzitą, bet būtų padaryta ir nepataisoma žala Lietuvos tarptautiniam prestižui, jos siekiui įstoti į NATO ir Europos Sąjungą. Tai rodytų, kad valstybinė valdžia yra silpna ir nesugeba kontroliuoti savo sienų. O gal to kaip tik ir siekiama? Būtų labai skaudu ir nedovanotina, jei skaudžiomis, bet išsprendžiamomis žemdirbių problemomis pasinaudotų nedorai, saugiai valstybės ateičiai abejingi politikai, kenkėjiškos grupuotės.

LIETUVIŲ, SUGRĮŽUSIŲ Į TĖVYNĘ, SUSITIKIMAS



Sekmadienį, kovo 25 d. Marijos ir Jurgio Šlapelių name - Muziejuje, įvyko Užsienio Lietuvių klubo susitikimas.

Programoje buvo numatyta: 1) susipažinimas su pirmą kartą apsilankiusiais - tai įprastinė procedūra, 2) Vyto Gruodžio, Lietuvos ekonominės plėtros agentūros direktoriaus pranešimas grįžusių į Lietuvą problemomis, 3) Ž. Beliausko apžvalga apie Informacijos centro veiklą, 4) Grįžusių į Lietuvą pasisakymai, pageidavimai Lietuvių grįžimo į Tėvynę informacijos centrui.

Vėsus oras ir nepasiduo-dantis gripas programą kiek pakoregavo - keli nariai pranešę esą apsirgę, dėl ko labai apgailestavo susitikimo organizatorius ir vadovas, iš Australijos sugrįžęs, Vincas Augustinavičius.

Vytas Gruodis taip pat sunegalavo ir paprašė jį pavaduoti Algirdą Kanauką, kuris paskaitė savo ese apie gynybinę Lietuvos koncepciją jos įstojimo arba net neįstojimo į NATO kontekste.

Visiems klausytojams pranešimas padarė tikrai gerą įspūdį, nes išdėstyta gynybos strategiją tokiomis sąlygomis, kai Lietuva neturi sunkiosios šiuolaikinės ginkluotės, pasirodė labai pagrįsta ir gerai apgalvota. Pasi-girdo nuomonių, kad gal Lietuvai išvis nereikėtų galvoti apie karus ir gynybas, nes realaus pavojaus šiandien tarsi ir nėra. Į tai prelegentas atsakė, jog egzistuoja grėsmės galimybės, t.y. kai kuriose kaimyninėse valstybėse sukauptas milžiniškas karinis potencialas, kuris pasikeitus aplinkybėms per 10 minučių gali tapti tikra grėsme. O tai, kad kariškiai mąsto apie blogiausią variantą yra taip pat natūralu, kaip kad gaisrininkai galvoja apie gaisrus ir tomis dienomis, kai niekas nedega.

Antrasis pranešėjas, Lietuvos grįžimo į Tėvynę Informacijos centro direktorius, **Žilvinas Beliauskas** pasakojo apie šiandieninę Centro veiklą, prisiminė neilgą jo istoriją ir pateikė savo samprotavimus apie Centro galimybių panaudojimą. Kasdieninis visapusiškas informacinis - konsultacinis darbas grįžusiems, grįžtantiems ir besiruošiantiems grįžti viso pasaulio lietuviams išlieka akivaizdžiu prioritetu. Centro durys plačiai atviros visiems jau spėjusiems rasti

kelius į Tėvynę. Vasarą svečių būna daugiau, žiemą mažiau. Kiek Centras naudingas tiems, su kuo bendrauja asmeniškai, galima įsivaizduoti, bet negalima pamatuoti, koks skaičius pasinaudojo Centro vis atnaujinamu ir dalinamu Vykstančiojo į Lietuvą žinyne, publikacijomis spaudoje, duotais interviu Užsienio lietuvių radijui, apsilankiusiems Interneto svetainėje, kuri, beje, dabar atnaujinama, ir kur tikimasi sulaukti vis daugiau internautų.

Tačiau yra ir ta realybė, kurios Informacijos centras pakeisti negali - dėl ekonominės padėties, nusikalstamumo, kai kuriais atvejais dėl atsiradusių kultūrinių skirtumų, stiprių giminystės ryšių užsienyje, o kitiems dėl vėsoko klimato mūsų šalis vis dar nėra labai perspektyvi kraustymuisi ir įsikūrimui. Ne paslaptis, kad išvykstančių yra daugiau nei parvykstančių. Bet yra ir kita medalio pusė - yra daug tokių, kurie nori išlaikyti ryšius su Lietuva, nori čia būvoti arba net iš toli dalyvauti jos gyvenime, kas šiais laikais nėra joks stebuklas. Yra net dešimto vandens nuo kieseliaus lietuvių, kurie gyvai domisi, ketina turistauti, ieškoti giminės šaknų ir gyvų išlikusių. Daugeliui tokių šis Centras yra tapęs patogią priemonę. Būna dienų, kai prireikia parašyti iki 20 ir 30 laiškų ar žinučių, kurias sunku traktuoti kaip atsakymą į užklausas persikraustymo klausimais. Tenka ir padiskutuoti, išklausti nuomonių, patarimų priekaištų. Kas gali užginčyti, kad tai nėra prasminga, nuolat primenant, kad štai mes čia ir mes jūsų paslaugoms. O kur kasdieninis elektroninio žinių biuletenio siuntimas visai išėivijos žiniasklaidai, bendrijoms ir pavieniams asmenims svyruojantis iki 100 prenumeratorių? Vienas Lotynų Amerikos leidinys šį biuletenį pavadino vieninteliu lietuviško deguonies šaltiniu". Iš viso to plaukia, kad šiandien Lietuvių grįžimo į Tėvynę informacijos centras daugiau dirba kaip Pasaulio lietuvių informacijos centras ir turi tam neblogą potencialą bei įdirbį.

Nepaisant visko, nors gausiai, bet traukia žmonės į Lietuvą - su Centro žinia ar be jo. Jaučiamos ir pirmosios vė-

liausios - taip vadinamos ekonominės - išėivijos grįžimo į Lietuvą bangelės, nes ne visi savo gyvenimą amžiams planuoja sieti su svečiom šalim. O per dešimtį ar aštuonerius metus čia daug kas smarkiai pasikeitė, ir jie tapo pilnateisiai mūsų klientai. Jau balandžio mėnesį laukiama būtent šios kartos atstovų, kuriems Centras padės organizuoti susitikimus su valdžia, idant būtų pagaliau pakeistas Pilietybės įstatymas, kad laikinai užjūriuose lenkiantys nugarą ar spaudžiantys smegenis tautiečiai neliktų nekriausti ir nuvilti, kaip tai buvo atitikę visai išėivijai su pirmąja Pilietybės įstatymo redakcija po Nepriklausomybės atstatymo. O tai ženklas, kad pagerėjus laikams, o mes visi to meldžiam Dievo, galime sulaukti jei ne griūties tai juntamo parvykstančių plūstelėjimo. Kažkas panašaus, regis, vyksta Airijoje. Todėl ar nesvarbus kasdieninis gyvas ryšys ir esamų biurokratinių bei įstatyminių barjerų laužymas, kur Informacijos centras deda nemažą pastangų. Kad ir vardan ateities, kurią neprotinga būtų pamiršti.

Paminėtinas buvo ir savotiškas sugeriančios kempinės vaidmuo, kai tenka išklausti nusiskundimų, pamokymų arba tiesiog iškęsti atvirai reiškiamą pasipiktinimą. Štai, prieš savaitę Centrą aplankė dar neseniai labai aukštas pareigas užėmęs asmuo. Jį su žmona domino pensininko pažymėjimo gavimas. Lietuvoje tokius pažymėjimus išduoda tik SODRA ir tik tiems pensininkams, kurie jai mokėjo mokesčius. Nėra sukurtų pažymėjimų užsienyje užsidirbusiems pensininkams. Yra tik nustatytas pensijinis amžius. Ir ką daryti Centro darbuotojams, jeigu šio, deja, egzistuojančio fakto išaiškinimas apsilankiusiems labai neslepiai nepatinka.

Faktų ir minčių buvo daug, o laikas ribotas. Tad apie kitas Centro iniciatyvas - Vasaros akademiją "Jaunimas - jaunimui", anketinius tyrimus, dėl lėšų stygiaus įstrigusią vaizduojantį gamybą, bendrus darbus su Tautinių mažumų ir išėivijos departamentu, Užsienio lietuvių rėmimo fondu, darbą su užsienyje besimokančiais lietuvičiais, Internetinį projektą liko tik užsiminti.

L A I Š K A I

Didžiai gerbiamam
Ponui Antanui Valioniui,
Lietuvos Užsienio reikalų
ministrui

**Didžiai Gerbiamas Pone
Ministre,**

Š.m. kovo mėnesio pirmoje pusėje Lietuvoje lankėsi Čikagoje leidžiamo dienraščio "Chicago Sun-Times" žurnalistas Neil Steinberg. Jo apsilankymui Lietuvoje tarpininkavo JAV Lietuvių Bendruomenės Socialinių reikalų taryba, vadovaujama Birutės Jasaitienės. Pradedant š.m. kovo mėnesio 18 dienos "Chicago Sun-Times" laida, N. Steinberg yra suplanavęs vienos savaitės bėgyje paskelbti

septynis straipsnius apie Lietuvą ir lietuvius. Rašant Jums šį laišką, trys išsamūs straipsniai jau buvo išspausdinti. Bendra išvada, straipsniai įžvalgūs, siekiantys skaitytoją supažindinti su gyvenimu Lietuvoje, perduoti tikslią Lietuvos pareigūnų bei eilinių piliečių žurnalistui pateiktą informaciją.

Tenka apgailestauti, kad antrame straipsnyje, išspausdintame kovo 19 dienos laidoje, aptariant holokaustą Lietuvoje, N. Steinberg nepajėgė objektyviai to meto padėtį vertinti. Jam nepasitarnavo jį šiuo klausimu informavęs Lietuvos Užsienio ministerijos pareigūnas ambasadorius

Emanuelis Zingeris. 1941 metų birželio 23 dienos lietuvių tautos sukilimas prieš sovietinį okupantą ir deklaruotas Nepriklausomybės atstatymas straipsnyje buvo nutylėti. E. Zingeris, tačiau, matė reikalą atkreipti žurnalisto Steinberg dėmesį, kad vos tik prieš tris mėnesius Seimo narių dalis (faction) siekė nacių invazijos dieną, birželio 23 dieną, paskelbti "džiaugsmo švente" (national celebration). Tik po aštrių debatų Seimas nutaręs "...neįpaminklinti (enshrine) nacių invazijos valstybine švente," (...not to enshrine the Nazi invasion as a national holiday").

E.Zingerio žurnalistui pateiktas komplikotos II-jo Pasaulinio karo padėties suprastinimas "džiaugsmo šventės" ir "nacių invazijos valstybinės šventės" terminais nepasitarnauja nei Lietuvos, nei jos Seimo narių teigiamo įvaizdžio kūrimui. Laisvės vertybes išpažįstanti visuomenė, nepaklusnumą okupantui ir sukilimą prieš okupantą normaliai siekia išskirti, o ne nutylėti. Tuo pačiu, iš Lietuvos valstybės pareigūno norėtusi tikėtis sugebėjimo skirti, kur sukilėlių pasiaukojimas nepriklausomybės idėjai ir kur smurtininkų nusikaltimai prieš krašto civilius gyventojus. Savo ruožtu, Lietuvos diplomatas, kalbant apie Ho-

lokaustą, privalėtų išskirti faktą, jog prieš žydus nukreipti žiaurumai buvo Hitlerio "Final solution" išdava ir Lietuvos valstybė tuo metu neegzistavusi. Būdinga, kad nei N. Steinbergo tekste, nei E. Zingerio cituojamuose pareiškimuose Vokietijos vardas iš viso neminimas.

Pone Ministre, kreipiuosi į Jus su prašymu įpareigoti ambasadorių Zingerių papildančiais faktais atitaisyti "Chicago Sun-Times" straipsnyje sudarkytą Lietuvos įvaizdį.

Pagarbiai,

Algimantas S. Gečys
JAV Lietuvių
Bendruomenės Krašto
valdybos pirmininkas

LIETUVĄ EUROPOS CENTRE ATRADO ... LIETUVIAI

2001 m. vasario 10 d. Čikagoje lietuvių leidžiamame "Draugo" laikraštyje redaktorė Danutė Bindokienė vedamajame "Mūsų pasaulio centras" minėjo, kad "patys lietuviai nesugalvojo" Europos centrą esant Lietuvoje. Užsienyje, tiek Lietuvoje išgalėjo nuomonė, kad mus centre "surado" prancūzai. "Dirva" 2001 m. vasario 20 d. Nr. 7, pirmame puslapyje taip pat mini prancūzų geografus.

Gėda atiduoti laurus kitiems. Pasirodo, kad jau 1971 m. Los Angeles gyvenantis lietuvių istorikas Algirdas

Gustaitis anglų kalba išleistoje knygoje "200,000,000 and Lithuania" (Algirdas Gustaitis. 200,000,000 and Lithuania. 1971. Išleido JAV LB Los Angeles Jaunimo taryba. Antrą, papildytą leidimą išleido "Lietuvių Dienos", 1976.) viršelio pirmame vidiniame puslapyje įdėjo žemėlapi, kuriame rašoma, kad "Lietuvos sostinė Vilnius yra Europos centre". Šioje knygelėje, neprarandančioje aktualumo ir šiandieną, yra trumpai pristatoma Lietuvos istorija, lietuvių tautos kultūra, siekis išlaikyti sąvąšias sienas.

Alė Rūta "Lietuvių Dienose" (1980 spalio) žinutėje "200,000,000 and Lithuania" apie antrą leidimą rašė: "Algirdo Gustaičio antroji šios brošiūros laida, su Indo-europiečių kalbų "medžiu" paskutiniame puslapyje. Tai naudinga mūsų laisvės propagandai knygelė, nes kaupia nemažai informacijos apie Lietuvos vargus praeityje, apie jos galybę ir apie komunistų vergovę bei rusinimą dabartiniiais laikais; ypač svarbus ir aktualus skyrius apie rusinimą, nes tai S.O.S. šaukimas mūsų brolių dabar, okupanto spaudžiamų."

Tą pačią mintį apie Europos centrą Lietuvoje Al-

girdas Gustaitis kartoja savo knygoje "Tikroji Lietuva", 79 žemėlapiu ir 172 iliustracijomis. Išleido Lietuvos Šaulių Sąjunga tremtyje. Chicago, Illinois. 1983 m.). Knygos 44 puslapyje autorius įdeda antspaudą iš VLIKo leidžiamo biuletenio "ELTA-Press" (Servizio D'Informazioni Lituanie. Giugno 1973. Nr.6), su priedašu "Antrame viršelio puslapyje, rodant bendrąją Lietuvos žemėlapi, pabrėžiamas įdomus faktas, kad Lietuvos sostinė Vilnius yra kaip tik geografinis Europos žemyno centras". ("Draugas", Kultūrinis priedas, 1972.I.15 d.). Iš Algirdo Gustaičio 200.000.000 and

Lithuania. Išl. Los Angeles 1971m. ir 1976m."

Atleiskim Algirdui Gustaičiui, kad jis keliolika mylių "suklydo", kad tai yra ne pačiame Vilniuje, o jo apylinkėse. Gal būt, šalia prancūzų į Guinness'o rekordų knygą galėtume įrašyti ir Gustaičio pavardę?

Mūsų tauta vis dar ieško atradimų svetur, nesuvokdama, kad šios mintys jau seniai gyvuoja mūsų viduje. Aišku, svetimais lengviau patikėti, nei savais.

Kęstutis Šalavėjus
Los Angeles, CA

LAIŠKAS "DIRVOS" REDAKCIJAI

Jūsų laikraščio š.m. kovo 6 d. Nr. 9 paskelbė ilgą straipsnį, pavadintą "Antanas Smetona - Lietuvos Didysis Prezidentas".

Straipsnis kritikuoja Lietuvos kino studijos filmą "Lietuvos Prezidentai" ir iškelia Antano Smetonos prezidentavimą. Atrodo, kad tą darant, vis tik derėjo kai ką nutylėti. Rašote, kad didelė

Lietuvos pažanga buvo pasiekta "prezidentaujant A. Smetonai - dėl labai racionalaus valstybės administravimo ir teisingos kadru politikos, kuri rėmėsi griežta valdininkų atranka."... "Kadru atranką vykdė Valstybės saugumo departamentas kartu su įstaigų ar įmonių vadovais. Valstybės saugumo departamentas buvo vienintelis,

kuris kontroliavo kompleksinį valstybės vidaus saugumą: politinį, kriminalinį, teisinį ir aplinkos apsaugos." Atkreiptinas dėmesys, kad Valstybės saugumo departamentas kontroliavo net ir "teisinį" saugumą.

Šitaip parašius, negali kilti jokių abejonių, kad "demokratinių pažiūrų žmogus" Antanas Smetona - Lietuvos Didysis Prezidentas - savo krašte buvo sukūręs pilną politinės valstybės santvarką.

Kazys Šidlauskas
St. Petersburg, Florida

A. † A.

BRONIUI DŪDAI

**Pabaigus šią žemišką kelionę, žmoną
AGUTĘ bei visus artimuosius
užjaučiame ir kartu liūdime.**

**Los Angeles Lietuvių Kredito
Kooperatyvo Valdyba**

**Mielam ir artimam kolegai,
Tautinių Namų Valdybos
Garbės Pirmininkui**

A. † A.

BRONIUI DŪDAI

**iškeliavus į amžinybę, gilią užuojautą
reiškiame mielai AGUTEI ir visiems
šeimos nariams ir kartu liūdime**

Jonas Petronis ir šeima

**Mielam mūsų Tautinių Namų Valdybos
Garbės Pirmininkui**

A. † A.

BRONIUI DŪDAI

**iškeliavus į anapus, reiškiame
nuoširdžią užuojautą mielai AGUTEI,
sūnams ir anūkams.**

Tautinių Namų Valdyba

DIRVA

**METAMS - \$35,
PUSEI METŲ - \$20,
PIRMA KLASE - \$58,
ORO PAŠTU Į
UŽSIENĮ METAMS -
\$110.00.**



RENGINIŲ KALENDORIUS

BALANDŽIO 1 d., sekmadienį, 11:30 v.r. Dievo Motinos parapijos konferencijų kambaryje metinis Clevelando bendruomenės susirinkimas.

BALANDŽIO 7 ir 8 dienomis Šv. Jurgio parapijos velykinių kepinų pardavimas.

BALANDŽIO 7 d., 6:30 val.vak., Clevelando LSK "Žaibo diena 2001" metinis parengimas Lietuvių namuose.

BALANDŽIO 8 d. sekmadienį, 4:00 v.v. Dievo Motinos svetainėje įvyks poeto Balio Augino knygos "Namų pašvaistė" pristatymas. Rengia Korp. Giedra.

BALANDŽIO 10 d. 4:30 v.v. Dievo Motinos parapijos (konferencijų) salėje Kun. A. Gražulis, S.J. - Vilniaus Jėzuitų gimnazijos direktorius, kalbės tema: "Lietuvos Jėzuitų darbai švietimo ir auklėjimo srityje". Kas atsiekta - kokie ateities planai? Ruošia dr. Stepas Matas ir Lietuvos Jėzuitų švietimo programos rėmėjai.

BALANDŽIO 20 d., penktadienį, 7 v.v. Dievo Motinos salėje įvyks pianistų Sonatos ir Roko Zubovų pavasarinis koncertas. Rengia "Lietuvių meno bičiulių klubas Clevelande".

BALANDŽIO 22 d., 11:30 val. "Atvelykio stalas" Šv. Jurgio parapijos salėje.

GEGUŽĖS 5 d., šeštadienį, 6 val.vak. "Exultate" choras ruošia "Dainų vakarą".

GEGUŽĖS 13 d., 11:30 val. "Motinos dienos" pusryčiai Šv. Jurgio parapijos salėje.

GEGUŽĖS 28 d., 8:30 val. Prisiminimo dienos (Memorial Day) apeigos, šv.Mišios ir pusryčiai. Rengia katalikų karo veteranų 613-asis postas Šv. Jurgio parapijoje.

LIEPOS 22 d., 11:30 val. Šv. Jurgio parapijos gegužinė parapijos sodyboje.

LIEPOS 14 d., šeštadienį, 4 v.p.p. 5-oji, jubiliejinė Gijos gegužinė, Beachland piknikų vietovėje, linksmins akordeonistas Bronius Mūras.

RUGSĖJO 23 d. Madų paroda "Rudens lapai", rengia skautės Židinitės.

SPALIO 12 d. 6:30 v.v. Dievo Motinos parapijos salėje LIETUVIŲ DIENOS - Ažuoliukų koncertas. Rengia LB Clevelando apylinkės valdyba.

LAPKRIČIO 11 d., nuo 11:30 iki 3:30 v.p.p. Šv. Jurgio parapijos Rudens šventė.

GRUODŽIO 15-16 d. Šv. Jurgio parapijos kalėdinių kepinų pardavimas.

GRUODŽIO 24 d. 9:30 v.v. Bendros Kūčios Šv. Jurgio parapijos salėje.

"ŽAIBO DIENA 2001"

Tradicinė Clevelando LSK "Žaibo diena 2001", metinis renginys - balius įvyks š.m. balandžio 7 d., šeštadienį, Lietuvių namuose. Jūsų laukia kokteiliai, skani vakarienė ir "Vakaras žirgų lenktynėse" - "Evening at the Races" - video improvizuotos lenktynės, kur bus proga išbandyti laimę lažybose. "Post Time" - 8:00 val. vak. Po to seks muzika, šokiai... Pelnas skiriamas paremti metinę sportinę veiklą. Dėl platesnės informacijos - teirautis pas Vidą Tatarūną, tel. 440-209-0440.

Pokylio metu į LSK Žaibo "Hall of Fame" (Sportui nusipelnusių Žaibo narių ratelį) bus įvesdinta 3 nauji nariai: **Juozas Kijauskas, Vytenis Čiurlionis** ir velionis **Rytas Babickas**.

Juozas Kijauskas 68 m. Žaibo eilėse darbavosi 40 metų. Krepšininkas, LSK Žaibo krepšinio sekcijos vadovas nuo 1953 m. iki 1965 m. Ilgalaikis Žaibo valdybos narys, o nuo 1975 iki 1991 m. Žaibo pirmininkas. ŠALFASS-gos Centro Valdybos narys 1961-65 m. ŠALFASS-gos moterų krepšinio rinktinės vadovas/treneris III-se PLSŽ-se 1988 m. Australijoje.

Vytenis Čiurlionis, 78 m., slidinėjimo ekspertas ir puoselėtojas. LSK Žaibo slidinėjimo sekcijos įkūrėjas ir daugkartinis jos vadovas nuo 1968 iki dabar. Sekcija veikė kaip autonominis Žaibo Slidinėjimo klubas ir išvystė labai plačią veiklą, aktyviai dalyvaudamas lietuvių, pabaltiečių ir vietinės

SONATOS IR ROKO ZUBOVŲ KONCERTAS

Pianistai Sonata Deveikytė Zubovienė ir Rokas Zubovas gimė ir augo Lietuvoje. Sonata baigė Vilniaus M.K. Čiurlionio meno gimnazijos mokytojos Mildos Lapėnaitės spec. fortepijono klasę, o Rokas Kauno J.Naujaliao meno mokyklos mokytojos Rimantės Šerkšnūtės spec. fortepijono klasę. Abu pianistai tęsė studijas Lietuvos muzikos akademijoje (tada - Lietuvos Valstybinėje konservatorijoje).

Jau studijų metais pianistai pasižymėjo pelnydami laureatų vardus keliuose jaunųjų pianistų bei tarptautiniuose konkursuose. Sonata nugalėjo trijuose Lietuvos jaunųjų pianistų konkursuose, o Rokas pelnė pirmą prizą tarprespublikiniame Čiurlionio konkurse. Daug koncertavo Lietuvoje, abu grojo su J. Domarko vadovaujamu Lietuvos Filharmonijos simfoniniu orkestru. 1990 pianistai išvyko

gilinti muzikinių žinių į Ciurichą, Šveicariją, kur studijavo Heinrich Neihauzo institute pas Lietuvoje gimusią pianistę Esterą Elinaitę. Toliau mokslus tęsė Amerikoje, kur abu įsigijo muzikos magistrų laipsnius De Paul universitete Čikagoje. Amerikoje Sonata ir Rokas tobulinosi pas pianistus Andrių Kuprevičių, Edvardą Aueri bei Dmitry Paperno. Studijų ir darbo Amerikoje metais abu pianistai pelnė prizus Frinna Awerbuch tarptautiniame pianistų konkurse (Sonata 1992-aisiais, Rokas 1996-aisiais metais), pateko į kelių kitų konkursų finalus. Koncertavo po visą Ameriką, atlikdami rečitalius New Yorke, Clevelande, Bostone, Seattle, Los Angeles ir kituose miestuose. Sonata kelis kartus koncertavo su įvairiais Čikagos orkestrais, Rokas įrašė Čiurlionio kūrinių kompaktinę plokštelę.

2000-2001 sezono metu pianistai surengė Čiurlionio festivalį Čikagoje, koncertavo po Jungtines Amerikos Valstijas su Vilniaus styginiu kvartetu pristatydami amerikiečių publikai naujus lietuviškus kūrinius. Pavasariį gros keturių rankų rečitalius Washingtone, Clevelande, Čikagoje, Ottawoje (Kanada). Šis koncertas įvyks balandžio 20 d. 7 v.v. Nuolatinės Dievo Motinos parapijos salėje.

 **Neringa Inc. su Nek.Pr.Marijos Seserimis organizuoja ir praveda stovyklas "Neringos" stovyklavietėje Vermonte**

"NERINGOS" STOVYKLOS

LIETUVIŲ KALBA
 liepos 1-7 d.d. - vaikams 6-10 metų
 liepos 8-22 d.d. - vaikams 10-16 metų
 liepos 22-28 d.d. - vaikams 13-16 metų
 liepos 29-rugp. 4 d.d. - šeimoms su mažais vaikais

ANGLŲ KALBA - LIETUVIŲ KILMĖS
 rugp. 5-18 d.d. - vaikams 7-16 metų
 rugp. 18-21 d.d. - šeimoms su mažais vaikais

INFORMACIJA: 416-537-7363, neringai@yahoo.com

JAV Lietuvių Jaunimo Sąjunga skelbia KONKURSA

Konkurso tikslas yra išrinkti naują emblemą. Kviečiamas visas lietuviškas jaunimas, tarp 16 ir 35 amžiaus, įsijungti ir sugalvoti naują JAVLJS emblemą.

Kur siųsti? Galima siųsti per e-paštą: ara@javljs.com arba galima siųsti: C/o JAVLJS Konkursas 1711 Coronado Drive Champaign, IL 61820

Kada? Kovo 17 d., 2001 iki balandžio 17 d., 2001 m. Kas išrinks? JAVLJS valdyba Premijos? Išrinktos emblemos sukūrėjas/a bus apdovanotas/a 75 dol. ir paskelbtas/a laikraščiuose.

Kristina V. Jonušaitė JAVLJS sekretorė

amerikiečių varžybose. Vytenis buvo ŠALFASS-gos Slidinėjimo ir vietinės amerikiečių varžybose. Vytenis buvo ŠALFASS-gos Slidinėjimo komiteto vadovu nuo 1969 m. iki 1991 m. Dabartiniu metu yra ŠALFASS-gos Slid. k-to vicepirmininku ir JAV lietuvių slidinėtojų koordinatorium.

Rytas Babickas (1931-1987) studijuodamas Illinois universitete buvo vienas iš steigėjų šio universiteto lietuvių sporto klubo "ASK Litanica, 1951 m.. Rytas 1955 m. atsikėlė į Clevelandą ir įsijungė į LDK Žaibą, perimdamas tinklinio sekcijos vadovavimą. Jo vadovybėje, dėka sistematingų treniruočių, Žaibo tinklinio lygis labai pakilo. Ypatingai pasižymėjo moterų komanda, kuri dalyvaudama USVBA AA varžybose iškilo į pajėgiausių rytinės Amerikos komandų tarpą. Tinklinio sekcijai Rytas vadovavo nuo 1955 iki 1975 metų. 1957 metais Rytas buvo išrinktas Žaibo pirmininku, kuriuo be pertraukos išbuvo iki 1975 metų. Per ankstyva mirtis nutraukė Ryto gyvybės siūlą 1987 m. sausio 5 d.

Žaibo "Hall of Fame" įsteigta 2000 metais. Pirmas narys yra Algirdas Bielskus, įvesdintas 2000 metais.

Algirdas Bielskus



DIRVAI AUKOJO

G.Lazdinis, Euclid, OH 50
 L.Karnitis, Columbus, OH 25
 R.Hennings, Claremont, CA .. 20
 E.Atkočiūnas, San.Monica CA 20
 V.Beleckas, Chipley, FL 15
 J.Kaspariūnas, St.Pete., FL 15
 L.Ragas, Bloomington, IL 15
 O.Ralys, Cleveland, OH 15
 Br.Kairys, Mokena, IL 8
 F.Bočiūnas, Sunny Hills, FL .. 5
 V.Grajauskas, Jeffersonvl., NY.. 5

Visiems aukotojams nuoširdžiai dėkojame.



KOLDŪNAI
MĖSOS, VARŠKĖS, GRYBŲ
 Skambinkite:
Jodi Apanavičius
Tel.: (216) 531-6995
(440) 354-4029

CLEVELANDE

PAUKŠČIŲ STEBĖJIMAS

Nuo balandžio 15 d. iki gegužės 20 d. kiekvieną sekmadienį bus iškylos į parkus paukščiams stebėti. Jas globos Clevelando metroparkai, Audubon draugija ir Clevelando Gamtos istorijos muziejus. Čia rasite parkų vardus ir telefonus informacijai. Aurora Sanctuary ir Novak Sanctuary, globos Audubon dr-ja, tel. 216/861-5093. Iškylos Clevelando metroparkuose: Bedford Reserv., Big Creek Reserv.,

Hinckley Reserv., Ohio ir Erie Canal Reserv. Ir Rocky River Reserv., tel. 440/734-6660; Brecksville Reserv., tel. 440/247-7075. Shaker Lakes Nature Center, tel. 216/321-5935. Vykstant į šias iškylas patartina pasiimti žiūronus. Jos visos bus pradėtos 7:30 val. ryto.

LUOTŲ IR BAIKARIŲ PLAUSTAS

Padėkite pradėti naują šimtmetį su rekordu Guinness World Records knygoje. Šeštadienį, gegužės 19 d.,

Hinckley ežere norima sutelkti luotų ir baidarių ("canoes ir kayaks") milžinišką plauštą, kurio dalyviai bent 30 sekundžių kartu plūduriuotų. Clevelando metroparkai 1995 m. pasiekė pirmą pasaulinį rekordą su 582 valtimis. Kitais metais tą rekordą sumušė Rock River, Illinois, upėje 649 valtytys. Dabar Clevelando metroparkai vėl bandys atsiimti savo rekordą. Tas bandymas prasidės 11 val. r., gegužės 19 d., nuo Hinckley Lake Boathouse. Informacijai ir registracijai skambinkite tel. 216/351-6300. Registracijos mokestis 5 dol. luotui/baidarei. Ribotas luotų ir baidarių skaičius bus nuomojamas Newman Outfitters, tel. 330/278-2122.

Vyriausias irklotojas ("Chief Paddler") Bob Hinkle laukia visų talkos šiam istoriniam renginiui.

"TOUR DE NECKLACE" IŠKYLOS

Clevelando metroparkai šiemet šeštadieniais rengs

įvairias iškylas dviračiais nuo 10 v.r. iki 4 v.p.p. Balandžio 21 d. - Canal Ride, 25 mylių iškyla vilkikų taku iš Ohio ir Erie Canal Reserv. į Cuyahoga Valley Nat'l Park.

Gegužės 26 d. - 10 mylių iškyla Hinckley Reserv.: dviračiais, žygis pėsčia ir luotais ežere. Kartu bus proga gėrėtis laukinėmis pavasario gėlėmis.

Birželio 30 d., - 28 mylių iškyla dviračiais iš Huntington Reserv. Per Rocky River Reserv. į Mill Stream Run Reserv., Bonnie Park Picnic Area.

ŽEMĖS ŠVENTĖ

Sekmadienį, balandžio 22 d., nuo 10 v.r. iki 5 v. p.p. Clevelando metroparkų Zoologijos sodas švęs 2001 m. Žemės šventę - The Earth Day Coalition. Tą dieną ten bus įvairios parodos ir programos suaugusiems ir vaikams.

Visi skatinami tą dieną nevažiuoti automobiliais, bet dalyvauti žygyje pėsčia arba dviračiais iš Public Square į tą

šventę, arba keliauti nemokamais autobusais ("shuttle") iš Public Sq. Visi taip atkeliavę galės nemokamai dalyvauti zoologijos sodo renginiuose.

Šiaip gi, įėjimas į Žemės šventę ("EarthFest") - 5 dol. nuo 12 m. ir vyresniems, 3 dol. - 2-11 m. amžiaus vaikams ir jaunesniems negu 2 m. veltui. Informacija: tel. 216/281-6468.

MEŠKERIOJIMO VARŽYBOS

Šeštadienį, gegužės 5 d., bus vaikų meškeriojimo varžybos - Ohio ir Erie Canal Reservation ir sekmadienį, gegužės 6 d. - Wallace Lake ežere. Varžybų valandos: nuo 9 v.r. iki vidurdienio nuo 5 iki 8 m. amžiaus vaikams. Nuo 1 iki 4 v.p.p. nuo 9 iki 15 m. vaikams. Registruojama iš anksto tel. 216/635-3383, nuo balandžio 16 d. Varžybų dalyvių skaičius ribojamas 250 vaikams kiekvienoje sesijoje.

Ger.J.

VPA Accounting

866 E. 185 Street Cleveland, OH 44119

Income Tax Service

Don't wait for the filing deadline, call us for an appointment today!



(216) 481-4614

EUROPA TRAVEL 692-1700

LOWEST AIR FARES
available worldwide

EXPERTS ON TRAVEL
TO EAST EUROPE

passports - visas - prepaid tickets

SERVING OUR COMMUNITY
FOR OVER 35 YEARS

"LEADERS IN LOW COST TRAVEL"

P.S. TIRE Inc.

Complete Front End Service



481-5397

New and used Tires, Brakes, Shocks, Struts,
Mufflers, lube oil and Filter

• Buy any 4 tires and receive a P.S. Tire hat!

OPEN

Mon.-Fri.: 8 am to 6 pm
Sat.: 8 am to 4 pm

866 E. 200 th St.
Cleveland, Oh. 44119

Paul Stefanac

JAKUBS AND SON

Laidojimo Įstaiga

William J. Jakubs Sr.
William J. Jakubs Jr.
Kenneth Schmidt
Barbara Jakubs Schmidt

Licenzijuoti direktoriai ir balzamuotojai

936 East 185th Street Cleveland, Ohio 44119
36000 Lakeshore Blvd. Eastlake, Ohio 44095
Telefonas: (216) 531-7770

Laidotuvių koplyčia erdvi, vėsinama,
teikianti jaukią atmosferą rūdėsio valandoje.
Didelė aikštė automobiliams pastatyti.

TAUPA
LITHUANIAN CREDIT UNIONSAVI PAS SAVUS
KVIEČIAME VISUS Į TAUPĄ

Telefonas (216) 481-6677; El. paštas TAUPA@AOL.COM
767 EAST 185th Street CLEVELAND, OHIO 44119

DARBO VALANDOS:

Antradienį, trečiadienį ir ketvirtadienį 9:00 v.r. - 4:00 p.p.
Penktadienį 9:00 v.r. - 6:00 p.p.
Šeštadienį 9:00 v.r. - 12:00 p.p.
Sekmadienį 11:00 v.r. - 12:00 p.p.

KIEKVIENA TAUPOMOJI SĄSKAITA IKI \$100,000 YRA APDRAUSTA (NCUA)



Rita Staškutė-Žvirblienė

Born To Travel

26949 Chagrin Blvd. #103 (Ohio Savings Building)
CLEVELAND, OH 44122
Tel.: (216) 831-5530 & (800) 366-9980
Fax: (216) 831-5028

KELIŲ Į LIETUVĄ - 2001

Visi skrydžiai - geriausiomis kainomis
Atstovaujama FINNAIR, SAS ir kitas oro linijas.
Bendradarbiaujame su "Lietuvos avialinijomis".

MATAS REALTY



Rita P. Matienė - Broker - Savininkė
State Certified Real Estate Appraiser - Įkainuotoja
Profesionalus pataravimas perkant-parduodant namus ir namų įkainavimas

V.R. MATAS

Vytas R. Matas - Attorney-at-Law - Advokatas

Visi teisiniai pataravimai

17938 Hefl Rd. Cleveland, OH 44119
(216) 486-2530

2412 Cedarwood Rd. Pepper Pike, OH 44124
(440) 473-2530